

Gegevensbeschermingsautoriteit

Jaarverslag 2021



INHOUDSTAFEL

Bezint eer ge begint: de gegevensbeschermingsimpactanalyse!	4
De Autoriteit	5
Bevoegdheden GBA	5
Samenstelling GBA	5
Directiecomité.....	5
Kenniscentrum.....	6
Geschillenkamer.....	6
Het Directiecomité	6
Medewerkers en budget	6
Aanpak van de GBA	7
Proactieve monitoring.....	7
Transparant informeren en sensibiliseren.....	7
Handhaving.....	8
Samenwerking	9
Nationale samenwerkingsverbanden.....	9
Internationale samenwerking.....	9
In de kijker	13
Een nieuw jaar in het teken van Covid-19	13
Adviezen.....	13
Toezicht op de naleving van de regelgeving.....	15
Verstrekking van informatie over Covid-19 gerelateerde verwerkingen.....	16
Proactieve monitoring.....	16
Thema's van het jaar	18
Direct Marketing	18
Gevoelige gegevens	19
DPO	19
Toolbox.....	20
DPO Connect.....	20
Sensibilisering	20
Kleine en middelgrote ondernemingen.....	20
Kinderen en jongeren: www.ikbeslis.be	21
Het ruime publiek.....	22
Activiteiten per directies	24
Algemeen Secretariaat	24
Gedragcodes.....	24
Certificering.....	25

Behandeling gegevenslekken.....	25
Internationale doorgiften.....	26
Verwezenlijkingen in cijfers.....	26
Eerstelijnsdienst	28
Verwezenlijkingen in cijfers.....	28
Kenniscentrum	30
Adviezen.....	30
Verwezenlijkingen in cijfers.....	36
Inspectiedienst.....	37
De impact en uitdagingen van de Covid crisis	38
Bepaalde privacyaspecten blijven aandacht vragen	38
Aandacht voor de interne werking.....	39
Verwezenlijkingen in cijfers.....	42
Geschillenkamer	44
De Geschillenkamer in vogelvlucht.....	44
Taalbeleid van de Geschillenkamer	44
Het seponeringsbeleid	46
De rechtspraak van het Marktenhof	46
Het één-loketmechanisme (one-stop-shop).....	48
Verwezenlijkingen in cijfers.....	49
Cijfers van ontvangen/opgestarte dossiers.....	51
Informatievragen.....	51
Adviezen.....	52
Aanbevelingen.....	52
Goedkeuringsdossiers	53
Mediëren en klachten behandelen	53
Monitoren.....	54
Toezicht op gegevenslekken.....	55
DPO.....	55
Vergelijking 2020-2021	56

Bezint eer ge begint: de gegevensbeschermingsimpactanalyse!

Zoals het dagelijkse leven van de meesten onder ons, stond voor de Autoriteit 2021 grotendeels in het teken van de strijd tegen COVID, of althans de bescherming van onze persoonlijke levenssfeer daarbij. Terwijl we vroeg in het jaar de eerste uitspraken van de Geschillenkamer noteerden (toen onder meer nog over camerabewaking aan de kust), traden we tegen het eind van het jaar uit eigen beweging op tegen een mogelijk gegevenslek bij het Bruvax-platform, of in verband met een mogelijke gegevenslekken bij het valideren en lezen van de Covid Safe Tickets via de CovidScan-applicatie. Door die proactieve houding wil de GBA niet alleen burgers beter beschermen, maar ook verwerkingsverantwoordelijken aanzetten tot gedegen analyse alvorens een risicovolle gegevensverwerking aan te vatten. In heel wat gevallen is het maken van een gegevensbeschermingsimpactanalyse (GEB) overigens verplicht. Het is dan ook één van de documenten die de GBA systematisch opvraagt in het kader van haar monitoring om een beter zicht te krijgen op het al dan niet problematische karakter van sommige gegevensverwerkingen. *Bezint best eer ge begint!*

In 2021 heeft de GBA beslissingen ten gronde uitgebracht die nageleefd werden. De kwaliteit van het werk van de Inspectiedienst (in verband met een ziekenhuisnetwerk dat de vaccinatiestatus van sollicitanten opvroeg) werd in beroep door de Geschillenkamer bevestigd. Ook van het Hof van Justitie kregen wij (minstens gedeeltelijk) gelijk dat er uitzonderlijke omstandigheden kunnen bestaan waarbinnen wij als toezichthoudende autoriteit optreden tegen een verwerkingsverantwoordelijke waarvoor wij in Europese context niet de leidinggevende autoriteit zijn.

2021 stond niet alleen in het licht van COVID of handhaving. Zoals vooropgesteld in haar Strategisch Plan 2020-2025 en de bijhorende beheersplannen, werkt de GBA ook verder aan het ontwikkelen en uitbouwen van nieuwe toezichtsinstrumenten. Zo keurde de GBA voor de derde verjaardag van de inwerkingtreding van de AVG (op 20 mei 2021) en met unanieme instemming van alle 26 Europese collega-toezichthouders de allereerste transnationale gedragscode goed. De “EU Cloud gedragscode” bundelt de goede praktijken inzake gegevensbescherming voor *cloud service providers* om zo bij te dragen tot een betere bescherming van alle Europese burgers.

Naast handhaving en nieuwe toezichtsinstrumenten, formuleerde ons Kenniscentrum gedurende 2021 249 adviezen over wet- en regelgeving en behandelde de Eerstelijnsdienst 3.735 informatieaanvragen, 116 bemiddelingsverzoeken en 1928 klachten van burgers of verwerkingsverantwoordelijken.

Ondanks de soms moeilijke omstandigheden in 2021 zijn alle medewerkers het beste van zichzelf blijven geven om alle belanghebbenden zo goed mogelijk van dienst te zijn. Namens het gehele Directiecomité wil ik hen daarvoor opnieuw graag van harte danken.

De verwezenlijkingen van de GBA die in dit jaarverslag worden uiteengezet, weerspiegelen mede de bijdragen van directeurs die de GBA hebben verlaten, waarvoor hen ook erkenning toekomt.

Cédrine Morlière
Voorzitster

De Autoriteit

De Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) is het onafhankelijke toezichtsorgaan op het vlak van de verwerking van persoonsgegevens, en werd opgericht door de wet van 3 december 2017 (hierna: “WOG”). Zij beschikt over een veel ruimer arsenaal aan mogelijkheden om op te treden dan haar voorganger, de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (de “Privacycommissie”). De GBA is een federale instelling met rechtspersoonlijkheid, ingesteld bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Bevoegdheden GBA

De algemene opdracht van de GBA wordt door art. 4 WOG bepaald als “het toezicht op de naleving van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens, in het kader van deze wet en van de wetten die bepalingen bevatten inzake de bescherming van de verwerking van persoonsgegevens”.

De GBA is dus in beginsel niet alleen bevoegd voor toezicht op de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: “AVG”), of de algemene wetgeving inzake gegevensbescherming (zoals bijvoorbeeld de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, hierna: “WVG”), maar kan eveneens toezicht uitoefenen over de naleving van andere, meer specifieke wet- of regelgeving zoals bijvoorbeeld de camerawetgeving.

Het toezicht van de GBA heeft evenwel geen betrekking op de verwerkingen door de hoven en rechtbanken alsook door het openbaar ministerie bij de uitoefening van hun gerechtelijke taken. De GBA is ook niet bevoegd voor het toezicht op de verwerkingen van persoonsgegevens door politiediensten.

De GBA is bevoegd ten opzichte van actoren en instanties uit de publieke en private sector, en heeft de mogelijkheid om zelfstandig administratieve sancties op te leggen.

Samenstelling GBA

Luidens artikel 7 WOG is de GBA samengesteld uit een directiecomité, een Algemeen Secretariaat, een Eerstelijnsdienst, een Kenniscentrum, een Inspectiedienst, en een Geschillenkamer. Zowel de Geschillenkamer als het Kenniscentrum bestaan ook uit zes externe leden, die vanuit hun expertise bijdragen aan de werkzaamheden en beraadslagingen van die organen.

In 2021 was de samenstelling van de GBA als volgt :

Directiecomité

- David Stevens, Voorzitter en Directeur van het Algemeen Secretariaat
- Charlotte Dereppe, Directeur van de Eerstelijnsdienst
- Peter Van den Eynde, Inspecteur-Generaal van de Inspectiedienst
- Hielke Hijmans, Voorzitter van de Geschillenkamer
- Alexandra Jaspas, Directeur van het Kenniscentrum tot 8 december 2021.

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum is samengesteld uit zes leden en de Directeur van het Kenniscentrum. In 2021 waren er een aantal vacante plaatsen en slechts volgende leden waren in functie:

- Yves-Alexandre de Montjoye
- Marie-Hélène Descamps
- Bart Preneel
- Frank Robben
- Séverine Waterbley (nam ontslag op 5 februari 2021)
- Nico Waeyaert (nam ontslag op 5 februari 2021)

Geschillenkamer

De Geschillenkamer is samengesteld uit zes leden en de Voorzitter van de Geschillenkamer, Hielke Hijmans.

- Yves Pouillet
- Romain Robert
- Dirk Van der Kelen
- Jelle Stassijns
- Christophe Boeraeve
- Frank De Smet

Het Directiecomité

De bevoegdheden en activiteiten van het Directiecomité zijn opgenomen in artikel 9 WOG en omvatten naast de goedkeuring van de jaarrekeningen onder meer ook de beslissing over de jaarlijkse begroting, de interne organisatie en samenstelling, en de jaarlijkse beheersplannen van de GBA.

Het Directiecomité heeft eveneens een belangrijke operationele verantwoordelijkheid op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de burgers, omdat het overeenkomstig artikel 63, 1° WOG kan beslissen de Inspectiedienst te vatten wanneer het ernstige aanwijzingen vaststelt van het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot een inbreuk op de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens. In 2021 werd door het Directiecomité 8 maal gebruikgemaakt van deze bevoegdheid.

In 2021 kwam het Directiecomité 25 keer in vergadering bijeen.

Medewerkers en budget

Eind 2021 waren er 70 medewerkers in dienst van de GBA, tegenover 67 aan het einde van het jaar voordien, een stijging met 4,5%.

Om haar werking te financieren, kon de GBA in 2021 beschikken over 9.535.251,52 EUR aan werkingskredieten (tegenover 8.947.430,92 EUR in 2020, een stijging met 6,5%). De werkingskredieten werden hoofdzakelijk gefinancierd door de eigenlijke dotatie van 9.002.000 EUR en de overgedragen boni van vorige jaren. In 2021 kon de GBA eveneens beschikken over 329.446,73 EUR subsidies van de Europese Commissie ter ondersteuning van het [DPO Connect](#) project.

Intussen kwam (na eerdere steun vanuit het Rekenhof^[1] en ook de Regering^[2]) een door PwC de werklasmeting tot de conclusie dat de GBA voor het succesvol uitvoeren van haar bestaande taken over een aanzienlijk aantal bijkomende krachten zou moeten kunnen beschikken, tot zelfs 64,17 voltijdse equivalenten (wat een stijging van bijna 40% inhoudt ten opzichte van de huidige 45,9 gemeten voltijdse equivalenten).

[1] *Audit Rekenhof (mei 2021): ‘GBA organisatie en werking’ (p. 70, conclusies): ‘Vergeleken met haar Europese peers beschikt de GBA over relatief weinig personeel, in het bijzonder gespecialiseerd personeel (juristen en ICT-specialisten) om de dossiers inhoudelijk te behandelen. Het oplopende aantal openstaande dossiers is wellicht ook deels te wijten aan dit gebrek aan gespecialiseerd personeel dat de dossiers inhoudelijk kan behandelen.’*

[2] *Evaluatierapport privacywet (november 2021), p. 30: ‘Meer middelen voor de toezichthoudende autoriteiten. Er wordt voor gepleit om voldoende middelen toe te kennen aan de toezichthoudende autoriteiten, in het bijzonder om hun ondersteuningsrol voor verwerkingsverantwoordelijken, verwerkers maar ook gegevensbeschermingsfunctionarissen verder te helpen uitbouwen.’*

Aanpak van de GBA

Zoals verder in dit verslag uitvoerig aangetoond wordt, zijn er sinds 2021 grote stappen vooruit gezet niet alleen op het vlak van het uitbouwen van een proactieve, kennisdelende en sensibiliserende autoriteit, maar tevens inzake handhaving.

Proactieve monitoring

Zo is er in uitvoering van art. 19 van de WOG in 2020 een volledige nieuw “monitoringsproces” ontwikkeld dat in 2021 verder uitgebouwd werd.¹ Met deze dossiers wenste de GBA actief informatie in te winnen inzake zowel maatschappelijke, economische en technologische evoluties met een impact op gegevensbescherming om via deze weg snel een vinger aan de pols te houden indien ze kennis neemt van verwerkingen met mogelijk een risico voor de rechten van burgers op het vlak van gegevensbescherming. De GBA geeft hiermee ook uitvoering aan de derde doelstelling van haar [Strategisch Plan](#) (“Een verbeterde gegevensbescherming door evoluties te identificeren en te beantwoorden”).

Transparant informeren en sensibiliseren

Ook in 2021 zette de GBA in op informeren en sensibiliseren, overeenkomstig haar eerste strategische doelstelling (“Een verbeterde gegevensbescherming door sensibilisering”).

Een belangrijke klemtoon lag op het ondersteunen van functionarissen voor gegevensbescherming (“Data Protection Officers”, DPO’s). Vooreerst ging in 2021

¹ De wijze waarop het Directiecomité aanwijzingen van inbreuken in de zin van artikel 63, § 1, 1° WOG vaststelt en behandelt, werd door het in oktober 2022 vernieuwde Directiecomité geëvalueerd en zal, indien nodig, in het jaarverslag van 2022 worden toegelicht.

het project DPO-Connect effectief van start met als partners de VUB en DPO-pro (de Beroepsvereniging van de Data Protection Officers). Het digitaal, collaboratief platform DPO-Connect werd ontwikkeld, op punt gesteld en, uiteindelijk, door vertragingen te wijten aan de pandemie, gelanceerd in september 2021. Daarnaast heeft de GBA ook haar toolbox voor privacy professionals verder ontwikkeld en uitgewerkt. Maar ook aan andere specifieke doelgroepen werd gedacht. Zo werkte de GBA ook in 2021 verder aan het ontwikkelen van verschillende ondersteunde tools voor kleine en middelgrote ondernemingen (zie “Toolbox”), en aan het sensibiliseren van jongeren (www.ikbeslis.be).

Handhaving

De Geschillenkamer heeft in 2021 veel aandacht besteed aan de consistente uitvoering van haar taken en haar methodologie verder ontwikkeld. De opdracht van de Geschillenkamer is drieërlei.

Ten eerste biedt de Geschillenkamer als orgaan van de toezichthoudende autoriteit een effectieve en laagdrempelige procedure. De Geschillenkamer ontwikkelde procedures om klachten op een zo laagdrempelig mogelijke manier te behandelen, maar wel met respect voor elementaire proceswaarborgen zoals het recht op verdediging en het recht op tegenspraak.

Ten tweede draagt de Geschillenkamer bij aan een consistente uitleg van de AVG, in haar beslissingen ten gronde, waarin de Geschillenkamer niet alleen een aanhangige kwestie beslecht die via een klacht voorgelegd werd of op basis van een verslag uit eigen beweging van de Inspectiedienst, en geeft de interpretatie van de AVG en andere wetgeving. De Geschillenkamer is in staat geweest om een consistente “rechtspraak” te ontwikkelen en een aantal belangrijke uitspraken te doen, waarbij de beslissing in [zaak 04/2021](#) (X t. NV NDPK, met betrekking tot onder andere marketing, behoorlijkheid en transparantie, functionaris voor gegevensbescherming, waarbij het ingestelde beroep ontvankelijk maar ongegrond verklaard werd) die grote belangstelling heeft gewekt bij de commentatoren.

Ten derde draagt de Geschillenkamer bij aan de handhaving van grensoverschrijdende zaken binnen de Unie. Het optreden van de GBA als leidende autoriteit in grensoverschrijdende zaken stelt de Geschillenkamer in staat om werkwijzen te ontwikkelen in samenwerking met andere autoriteiten. De bijdrage van de Geschillenkamer aan de efficiënte toepassing van de Europese regelgeving wordt geconcretiseerd dankzij de behandeling van dossiers door de GBA zelf of door collega-toezichthouders in het Europese samenwerkingsmechanisme. De Geschillenkamer draagt ook actief bij tot de ontwikkeling van Europese richtsnoeren, in het kader van de EDPB.

De ontwikkeling van nieuwe methodologieën vindt plaats tegen een achtergrond van een enorme hoeveelheid aan klachten, waardoor de Geschillenkamer zich genoodzaakt ziet om prioriteiten te stellen en deze steeds bij te stellen. Bovendien dient zij bij de behandeling van klachten toepassing te geven aan nationale wetgeving die op bepaalde punten onvolkomen en/of onduidelijk is.

In 2021 heeft de Geschillenkamer – naast haar lopende activiteiten – ook de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van een methodologie voor de behandeling van nieuwe soorten dossiers, zoals bijvoorbeeld zaken met “massa-klachten”, (themadossiers met een groot aantal verwerkingsverantwoordelijken) en dossiers die vanwege het maatschappelijk belang spoedeisend zijn. Het gaat bijvoorbeeld om

Covid-gerelateerde klachten, zoals [dossier 24/2021](#) (omtrent passantentellingen op specifieke locaties op de dijk en in winkelzones aan de Kust d.m.v. intelligente camera's in het kader van COVID-19). Daarnaast heeft de Geschillenkamer ook een [sepotbeleid](#) uitgewerkt, naast de reeds bestaande beleidsnota's vastgesteld rond procedurele kwesties ([Beleid inzake de publicatie van de beslissingen](#), het [Beleid inzake dwangsom](#), de Nota [talenbeleid gehanteerd door de Geschillenkamer](#) en, de [Nota inzake positie van de klager in de procedure bij de Geschillenkamer](#)).

Samenwerking

Nationale samenwerkingsverbanden

De GBA deelt kennis en informatie met tal van overheidsactoren wiens bevoegdheden raakvlakken hebben met gegevensbescherming. Ze geeft hiermee ook uitvoering aan de vierde doelstelling van haar Strategisch Plan ("Een verbeterde gegevensbescherming door samenwerking").

De volgende voorbeelden illustreren dit:

- De GBA gaf in 2021 opnieuw input aan de FOD Justitie voor de beantwoording van tientallen parlementaire vragen in verband met gegevensbescherming. Op die manier wil ze ook het parlementaire werk zo kwalitatief en degelijk mogelijk ondersteunen.
- De GBA gaf uitgebreide input in het kader van de evaluatie van de wetgeving inzake gegevensbescherming, die door de Staatssecretaris voor privacy werd georganiseerd.
- De GBA werkt op federaal niveau regelmatig samen met een aantal "sectorspecifieke" toezichthouders, met name met het Controleorgaan voor Politie Informatie, het Comité I en het Comité P. [Het samenwerkingsprotocol](#) dat zij onderling afsloten fungeert hierbij als leidraad
- De GBA en de Nationale Bank organiseerden een gedachtewisseling rond het thema "Toezicht op artificiële intelligentie-systemen in de bancaire wereld"
- De GBA neemt deel aan het "Mensenrechtenplatform". Een twintigtal organisaties die een rol spelen in de bescherming van bepaalde mensenrechten, zijn lid van dit platform. Ze overleggen meerdere keren per jaar om elkaar op de hoogte te houden van belangrijke ontwikkelingen in dit domein;
- De GBA zetelt ook in de "Adviesraad Private Veiligheid", die door de Minister van Binnenlandse zaken werd opgericht.

Internationale samenwerking

In 2021 was de GBA opnieuw zeer actief op het gebied van internationale samenwerking om goede praktijken uit te wisselen, deskundigheid te delen, internationale kwesties of geschillen op te lossen en ervoor te zorgen dat de regels op consistente en uniforme wijze worden toegepast, en aldus uitvoering te geven aan het [Strategisch Plan 2020-2025](#).

Het Europees Comité voor Gegevensbescherming (EDPB)

Vanwege de Covid-19-crisis vonden de meeste EDPB-vergaderingen in 2021 op afstand plaats. Dit vormde echter geen belemmering voor de activiteiten van de EDPB.

De GBA heeft actief bijgedragen aan de werkzaamheden van de EDPB door deel te nemen aan de volgende subgroepen van deskundigen :

- Borders, Travel Law Enforcement subgroup
- Compliance, e-Government and Health
- Cooperation
- Enforcement
- International Transfers
- IT Users
- Key Provisions
- Social Media
- Strategic Advisory
- Technology

Naar aanleiding van het besluit van de EDPB om in oktober 2020 een [gecoördineerd uitvoeringskader](#) vast te stellen, heeft de EDPB het thema voor haar eerste gecoördineerde actie geselecteerd: het gebruik van clouddiensten door de overheidssector. De GBA is betrokken bij deze eerste gecoördineerde actie en heeft ook nationale acties opgestart. De resultaten van de nationale acties zullen vervolgens worden gebundeld en geanalyseerd, waardoor een beter inzicht in de problematiek kan worden verkregen en een gerichte follow-up op nationaal en Europees niveau mogelijk wordt.

In november 2020 is een "taskforce 101" opgericht om de 101 klachten te onderzoeken die bij de toezichthoudende autoriteiten van de EER zijn ingediend naar aanleiding van het "Schrems II"-arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie tegen verscheidene verwerkingsverantwoordelijken in de EER-lidstaten met betrekking tot hun gebruik van Google/Facebook-diensten waarbij persoonsgegevens worden doorgegeven. De leden van de taskforce, waaronder de GBA, hebben in de loop van 2021 nauw samengewerkt om de in dit verband gerezen juridische en technische vraagstukken te analyseren en een coherent standpunt in te nemen.

De medewerkers van de GBA traden ook op als (co-)rapporteurs of gaven commentaar op ontwerpen die door andere toezichthoudende autoriteiten waren opgesteld. De GBA heeft zijn werkzaamheden als (co-)rapporteur voor de volgende richtsnoeren voortgezet:

- De vernieuwing van de richtsnoeren over anonimisering en pseudonimisering;
- de vernieuwing van de richtsnoeren over het gerechtvaardigd belang;
- richtsnoeren voor de toepassing van artikel 65 (1) van de AVG (gepubliceerd voor openbare raadpleging in april 2021).

De Voorzitter van de GBA en in sommige gevallen andere directeurs of medewerkers namen deel aan 15 plenaire vergaderingen van de EDPB.

Het Eén-loketmechanisme (One-stop-shop)

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (HJEU) heeft op [15 juni 2021](#) uitspraak gedaan in de zaak die de GBA sinds 2015 tegen Facebook had aangespannen. Volgens het HvJEU kan een nationale toezichthoudende autoriteit onder bepaalde (in de AVG bepaalde) voorwaarden gebruik maken van haar bevoegdheid om een vermeende schending van de AVG onder de aandacht van de gerechtelijke autoriteiten van een lidstaat te brengen, ook al is zij niet de leidende autoriteit voor die verwerking. Het Hof

heeft de bevoegdheden van de (nationale) autoriteit die niet de leidende autoriteit is, zoals door de GBA aangevoerd, ruim uitgelegd.

In 2021 opende de GBA in 19 zaken een onderzoek als leidende autoriteit en sprak de GBA zich als betrokken autoriteit uit over 51 ontwerpbeslissingen van andere toezichthouders.

Voorts heeft de EDPB op 28 juli 2021 op basis van artikel 65 van de AVG een [tweede bindend besluit](#) genomen. Met het aangenomen besluit wordt beoogd het gebrek aan consensus over een ontwerpbeslissing van de Ierse toezichthoudende autoriteit inzake WhatsApp Ireland Ltd. te verhelpen en tegemoet te komen aan de bezwaren die vervolgens door verscheidene betrokken toezichthoudende autoriteiten zijn geuit. Deze bezwaren hadden onder meer betrekking op de in de AVG vastgestelde inbreuken, de vraag of de specifieke gegevens in kwestie als persoonsgegevens moeten worden beschouwd en de gevolgen van een dergelijke bevinding, alsook de toereikendheid van de overwogen rechtsmiddelen. De GBA nam actief deel aan de besprekingen rond de aanneming van dit bindend besluit.

Werkzaamheden van de Raad van Europa

In 2021 heeft het Raadgevend Comité van Verdrag nr. 108 van de Raad van Europa tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens zijn werkzaamheden over diverse onderwerpen die voor de GBA van belang zijn, voortgezet:

- de profilering;
- de verwerking van persoonsgegevens in het kader van en voor politieke campagnes ;
- de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van kinderen in de digitale omgeving, en ;
- gezichtsherkenning.

In 2021 hebben nog eens vijf staten "Verdrag 108+" geratificeerd en heeft het comité tevens haar besprekingen over het toekomstige evaluatie- en toetsingsmechanisme van Verdrag 108+ voortgezet.

De FOD Justitie is de officiële vertegenwoordiger van de Belgische Staat in het Comité, maar de GBA volgt in de mate van het mogelijke de activiteiten van het Comité, gelet op hun relevantie voor de werkzaamheden van de GBA.

De Global Privacy Assembly (GPA)

In de GPA zijn gegevensbeschermingsautoriteiten uit meer dan 130 landen verenigd. Vanwege de Covid-19-crisis is de 43^{ste} jaarlijkse bijeenkomst die in Mexico zou plaatsvinden, in oktober 2021 elektronisch gehouden. bij die gelegenheid vertegenwoordigde de voorzitter van de Geschillenkamer de GBA.

Tijdens deze bijeenkomst heeft de Vergadering belangrijke resoluties aangenomen:

- de [resolutie over het delen van gegevens in het algemeen belang](#);
- de [resolutie over digitale rechten van het kind](#);
- een [resolutie over de toegang van de overheid tot gegevens, gegevensbescherming en de rechtsstaat](#).

De GBA heeft de besprekingen over deze resoluties op de voet gevolgd en verscheidene wijzigingsvoorstellen gedaan.

De Vergadering heeft ook een nieuw [strategisch plan voor 2021-2023](#) aangenomen, alsmede de resolutie over [de toekomst van de conferentie en het secretariaat](#), waarin wordt bepaald dat de GPA voortaan over een permanent secretariaat zal beschikken, dat uit de bijdragen van de leden wordt gefinancierd.

De bijeenkomst was ook een gelegenheid om een aantal zeer actuele thema's te bespreken, zoals de "zandbak (sandbox)" voor persoonsgegevens, gegevensdeling en innovatie, kunstmatige intelligentie en gegevensverwerking in de context van de Covid-19-crisis.

In de loop van het jaar heeft de GBA ook actief toezicht gehouden op de volgende subgroepen :

- Internationale samenwerking inzake handhaving;
- Digitale burger en consument.

European Case Handling Workshop

De GBA nam deel aan de European Case Handling Workshop die in november 2021 werd georganiseerd door de Gibraltar Regulatory Authority. Vanwege de Covid-19 crisis, werd dit elektronisch gedaan.

De European Case Handling Workshop brengt elk jaar meer dan 30 Europese gegevensbeschermingsautoriteiten samen om "goede praktijken» uit te wisselen en de door de toezichthoudende autoriteiten opgedane expertise te delen.

Bij die gelegenheid had de GBA de mogelijkheid om informatieve workshops bij te wonen over diverse onderwerpen die van belang zijn voor de taken van de GBA: kennisgevingen van inbreuken in verband met persoonsgegevens, procedures voor de behandeling van klachten, onderzoeken en inhoudelijke beslissingen, alsmede de gevolgen van het "Schrems II"-arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Bilaterale uitwisselingen met andere Europese toezichthoudende autoriteiten

De GBA organiseerde bilaterale bijeenkomsten met haar tegenhangers bij de Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL, Frankrijk) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP, Nederland) om het beheer van klachten te bespreken. Het doel van deze bijeenkomsten was ervaringen uit te wisselen en de interne procedures van de GBA te verbeteren.

L'Association francophone des autorités de protection des données personnelles (AFAPDP)

De GBA nam deel aan de activiteiten van AFAPDP gedurende het hele jaar 2021.

In de kijker

Een nieuw jaar in het teken van Covid-19

Net als in 2020 stond het jaar 2021 vooral in het teken van de strijd tegen Covid-19. Wat de privacy betreft, vormden vaccinatie en de daarmee samenhangende gegevensverwerking de grootste uitdaging van het jaar. Opnieuw moest de GBA zich uitspreken over de uitvoering van gegevensverwerkingen die vóór de pandemie moeilijk voorstelbaar waren geweest, zoals de invoering van het Covid Safe Ticket (CST).

Het was niet altijd gemakkelijk een manier te vinden om de volksgezondheid en het ziekenhuissysteem te beschermen en tegelijkertijd de bescherming van persoonsgegevens te waarborgen. De GBA drong met name aan op de eisen van noodzakelijkheid en evenredigheid van de maatregelen die ter bestrijding van het coronavirus werden opgelegd. Aangezien de gegevens die in het kader van de Covid-19-maatregelen worden verwerkt voornamelijk gezondheidsgegevens zijn en dus zeer gevoelig zijn, heeft de GBA er bijzonder nauwlettend op toegezien dat de nodige waarborgen ter bescherming van die gegevens worden voorzien. De GBA stuurde [in 2021 een brief](#) naar alle Belgische regeringen en parlementen waarin ze vroeg erop toe te zien dat de maatregelen die werden genomen in de strijd tegen het coronavirus, de fundamentele gegevensbeschermingsbeginselen eerbiedigen.

In 2021 werden ook beslissingen genomen over handhavingdossiers in verband met Covid-19. De eerste daarvan is de invoering [van een camerasysteem](#) aan de kust om het bezoekersaantal te meten.

De GBA verstrekte ook [talrijke adviezen](#) aan parlementen en regeringen over normatieve teksten die de verwerking van gegevens door de staat in het kader van de gezondheids crisis mogelijk maken (zoals de invoering van het CST, [de invoering van een kleine werkloosheidsuitkering voor vaccinaties](#) of de [invoering van een vaccinatieverplichting voor personeel in de gezondheidszorg](#)). Ten slotte voerde zij haar waakzaamheid op, met name door te reageren op mogelijke beveiligingslekken in systemen die gezondheidsgegevens verwerken, zoals [de CovidScan-applicatie](#) en het [Bruvax-platform](#).

Verscheidene controledossiers in verband met het coronavirus zijn geopend en worden momenteel onderzocht door de inspectiedienst en/of de Geschillenkamer van de GBA.

Tot slot heeft de GBA ook verder gewerkt aan de bewustmaking van burgers en verwerkingsverantwoordelijken door haar [Covid-themadossier](#)- bij te werken en een [pagina te wijden aan de vaccinatie](#).

Adviezen

Sinds het begin van de pandemie van het coronavirus zijn talrijke normatieve teksten opgesteld en ten uitvoer gelegd om een kader te bieden voor verschillende soorten maatregelen, meestal van tijdelijke aard, met als doel de verspreiding van het virus te beperken, het ziekenhuissysteem te ontlasten, of burgers en organisaties die door het coronavirus zijn getroffen, te helpen.

Overeenkomstig artikel 36.4 van de AVG moet de Autoriteit worden geraadpleegd vóór de invoering van wet- of regelgeving van algemene strekking die verwerkingen van persoonsgegevens invoert, wijzigt of onderwerpt aan nadere regels. De GBA

[bracht deze verplichting in](#) herinnering via een brief die op 3 februari 2021 naar alle parlementen en regeringen in België is gestuurd.

De GBA gaf in 2021 een reeks adviezen over dergelijke ontwerpen van normatieve teksten. De volledige lijst van deze adviezen is te vinden op de website van de GBA (zie de pagina « [Adviezen-rond-covid-19](#) »).

Zij bracht met name 9 adviezen uit over de invoering en het gebruik van het Covid Safe Ticket (CST): de adviezen 124/2021, 163/2021, 164/2021, 170/2021, 180/2021, 232/2021, 244/2021, 245/2021 et 246/2021.

In deze adviezen wees de GBA systematisch op het feit dat eenieder, om toegang te krijgen tot plaatsen en activiteiten, met inbegrip van plaatsen en activiteiten van het dagelijkse leven, door middel van het vertonen van het CST moet bewijzen dat hij is ingeënt, dat hij onlangs een test heeft ondergaan waarvan de uitslag negatief was, of dat hij van Covid-19 is hersteld, een bijzonder ingrijpende inmenging vormt in het recht op eerbiediging van het privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens.

Rechten en vrijheden zijn uiteraard niet absoluut en kunnen worden beperkt indien dat in een democratische samenleving nodig is om een doelstelling van algemeen belang te verwezenlijken, zoals de instandhouding van het ziekenhuissysteem. Er moet echter worden aangetoond (1) dat het CST inderdaad veiliger plaatsen met een lager risico van virusoverdracht creëert, zodat verzadiging van het ziekenhuissysteem kan worden vermeden en verdere sluitingen van specifieke sectoren kunnen worden vermeden, (2) dat er geen minder ingrijpende middelen zijn om deze doelstelling te verwezenlijken, en 3) dat de voordelen van het CST opwegen tegen de nadelen en risico's (waaronder het risico van gewenning en sociale normalisering van gedragingen die een inbreuk vormen op de grondrechten, en het risico van "afglijden" naar een toezichtsmaatschappij) die ermee gepaard gaan. De GBA herinnerde er ook aan dat het niet volstaat uit te gaan van de doeltreffendheid, de noodzakelijkheid en de evenredigheid van het CST, maar dat met voldoende vaststaande feitelijke en concrete bewijzen moet kunnen worden aangetoond dat de maatregel zeer waarschijnlijk doeltreffend, noodzakelijk en evenredig is. Bovendien moeten de doeltreffendheid, de noodzaak en de evenredigheid regelmatig opnieuw worden geëvalueerd, rekening houdend met de ontwikkeling van de gezondheidssituatie en de daarmee samenhangende wetenschappelijke kennis. In zijn adviezen heeft de GBA de overheidsinstanties herhaaldelijk opgeroepen de doeltreffendheid, de noodzaak en de evenredigheid van het gebruik van CST's te rechtvaardigen op basis van voldoende onderbouwde feitelijke en concrete elementen.

Naast de inhoudelijke opmerking over het beginsel zelf van het gebruik van het CST, maakte de GBA ook meer specifieke opmerkingen over het normatieve kader voor het gebruik van de CST. Zo benadrukte zij herhaaldelijk dat een norm van wetgevende rang de precieze omstandigheden en voorwaarden bepaalde waaronder het CST kan gebruikt worden. De GBA benadrukte ook dat de beslissing om het gebruik van een CST op te leggen, door de politieke autoriteiten moet worden genomen en derhalve niet kan worden overgelaten aan het oordeel van particulieren (zoals organisatoren en exploitanten van bepaalde locaties en evenementen).

Toezicht op de naleving van de regelgeving

Naast de ex-ante-aanpak van de nieuwe maatregelen heeft de GBA uiteraard ook een handhavende taak ten aanzien van de concrete verwerkingen dit in het kader van de bestrijding van Covid-19 plaatsvinden.

Begin 2021 nam de GBA haar allereerste beslissing in een COVID-19- dossier. Het betrof de installatie van een camerasysteem aan de Belgische kust om het aantal bezoekers te meten. De [aanzet werd gegeven in 2020](#), toen de maatregel werd aangekondigd door het autonome provinciebedrijf "Westtoer". In februari 2021 [gaf de GBA daarom een berisping aan Westtoer](#) en concludeerde zij dat camera's die aanwezigheid meten in het kader van de bestrijding van Covid-19 mogen worden geïnstalleerd, maar alleen onder zeer strikte voorwaarden en op voorwaarde dat een strikt minimum aan persoonsgegevens wordt verwerkt.

In de loop van het jaar diende zij zich ook uit te spreken over een reeks klachten betreffende aan het Agence pour une Vie de Qualité (AVIQ) toegezonden aanvragen. Deze klachten eisten de verwijdering van identificatie- en contactgegevens die werden gebruikt voor het verzenden van uitnodigingen om tegen Covid-19 gevaccineerd te worden. In haar beslissing herhaalde de GBA dat het recht om gegevens te wissen niet absoluut is en slechts in bepaalde gevallen geldt, bijvoorbeeld wanneer de gegevens onrechtmatig zijn verwerkt. Zij merkte op dat de verwerking door AVIQ in het onderhavige geval was gebaseerd op het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 in het kader van de organisatie van de vaccinatiecampagne en dat AVIQ derhalve het recht had om niet positief te reageren op de verzoeken van klagers om de gegevens te wissen.

2021 was ook het jaar waarin de Geschillenkamer voor het eerst uitspraak deed [in een beroep tegen een door de inspectie opgelegde voorlopige maatregel](#), in een dossier over vaccinatie tegen Covid-19. De Geschillenkamer bevestigde inderdaad een voorlopige maatregel die erin bestond de vaccinatiestatus van sollicitanten te verifiëren met het oog op hun aanwerving in een ziekenhuisnetwerk tijdelijk op te schorten. In dit geval gaf de GBA te kennen dat zij weliswaar begrip had voor de beweegredenen van het ziekenhuisnetwerk, maar dat de gevoelige aard van gezondheidsgegevens onderworpen is aan een strikt wettelijk kader, en dat het haar plicht was dit kader te handhaven.

In 2021 onderzochten de Inspectiedienst en de Geschillenkamer van de GBA de temperatuurcontroles die op de luchthavens van Zaventem en Charleroi werden ingevoerd om het coronavirus te bestrijden.

Deze dossiers werden door de GBA op eigen initiatief ingeleid, naar aanleiding van berichten in de pers. Zij [uite ook haar bezorgdheid](#) over het gebruik van dit soort technologie.

In haar analyse kwam de GBA tot de bevinding dat deze luchthavens niet over een geldige rechtsgrondslag beschikten voor de verwerking van temperatuurgerelateerde gegevens van reizigers, vooral omdat het om gezondheidsgegevens gaat. Bovendien stelde zij tekortkomingen vast op het gebied van de informatieverstrekking aan passagiers en de kwaliteit van effectbeoordelingen. Naast de verwerking van gegevens in verband met thermische camera's valt ook de verwerking van bijzondere categorieën gegevens (gezondheidsgegevens) die met name worden verzameld via vragenlijsten die worden ingevuld door passagiers die aan een tweede controle werden onderworpen, onder de beslissing in het dossier Zaventem luchthaven. Ook in het register van

verwerkingsactiviteiten op de luchthaven van Charleroi zijn lichte tekortkomingen vastgesteld.

Deze dossiers worden in 2022 afgerond met de aankondiging van een berisping en een boete van 200.000 euro voor de luchthaven van Zaventem, die verantwoordelijk is voor een eerste controle van passagiers, en een boete van 20.000 euro voor de maatschappij Ambuce Rescue Team, die verantwoordelijk is voor de tweede controle van personen die door een thermische camera zijn geïdentificeerd als lijdend aan een temperatuur van meer dan 38°. Brussels South Charleroi Airport krijgt een boete van 100.000 euro en een berisping.

In haar beslissing beklemtoonde de GBA dat het uiteraard rekening hield met de context van de gezondheids crisis, tijdens welke de verwerkingsverantwoordelijken soms dringend moesten optreden om nooit geziene maatregelen in te voeren. Zij herinnerde er echter aan dat de voorschriften van de AVG en de privacywetgeving een essentiële bescherming van de rechten en vrijheden van het individu vormen, en moeten worden nageleefd. Het toezicht van de GBA op maatregelen in verband met het coronavirus is in dit verband van groot belang om toekomstige verwerking van soortgelijke gegevens te ontmoedigen.

De Inspectiedienst heeft in de loop van het jaar 2021 ook dossiers onderzocht gerelateerd aan Covid-19, zoals een mogelijk gegevenslek in de [CovidScan-applicatie](#).

Andere gelijkaardige dossiers zijn in 2021 door de Inspectiedienst en/of de Geschillenkamer behandeld en zullen aan het publiek worden meegedeeld zodra zij zijn afgerond.

Verstrekking van informatie over Covid-19 gerelateerde verwerkingen

In 2021 heeft de GBA haar thematische [Covid-19-webdossier](#) verder aangevuld, met name door een [pagina te wijden aan de vaccinatie](#), één van de belangrijkste uitdagingen van het jaar op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens.

Zij heeft verscheidene veelgestelde vragen (FAQ's) gepubliceerd, waarin zij eraan herinnert dat de vaccinatiestatus van een persoon gezondheidsgegevens zijn, waarvan de verwerking in beginsel verboden is bij artikel 9 van de AVG, tenzij de wet in een uitzondering voorziet of de betrokkene uitdrukkelijk en vrijelijk toestemming geeft. Deze rubriek beantwoordt ook verschillende vragen zoals: kan mijn werkgever mij om een vaccinatiebewijs vragen, of: mag een school ongevaccineerde leerlingen uit de klas weren?

De GBA beantwoordde ook individuele vragen die burgers of verwerkingsverantwoordelijken per e-mail aan haar toezonden, waarbij zij hen zo goed mogelijk informeerde over de toepasselijke regels inzake gegevensverwerkingen die verband houden met de coronavirus crisis.

Proactieve monitoring

Met de Covid-19-crisis en de nieuwe technologieën en praktijken op het gebied van de verwerking van persoonsgegevens was proactief optreden van de GBA meer dan ooit noodzakelijk.

In 2021 lanceerde de GBA een aantal monitoringacties om een beter inzicht te krijgen in de projecten die in reactie op de pandemie werden opgezet. Er waren hoofdzakelijk twee soorten verwerkingen :

- potentiële ongeoorloofde toegang tot informatie over de vaccinatiestatus van personen;
- verzoeken van particuliere instanties om gezondheidsinformatie van fysieke personen, mogelijk zonder dat daarvoor een rechtsgrondslag bestaat

Een monitoringbrief van de GBA heeft tot doel om accurate informatie op te vragen. Mocht uit de antwoorden van de verwerkingsverantwoordelijke ernstige aanwijzingen blijken van het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot een inbreuk op de fundamentele beginselen van de bescherming van persoonsgegevens, kan het directiecomité beslissen een formeel onderzoek in te stellen tegen de verwerkingsverantwoordelijke. Een dergelijk onderzoek kan leiden tot een sanctie indien de Geschillenkamer het bestaan van inbreuken op de AVG vaststelt.²

² De wijze waarop het Directiecomité aanwijzingen van inbreuken in de zin van artikel 63, § 1, 1^o WOG vaststelt en behandelt, werd door het in oktober 2022 vernieuwde Directiecomité geëvalueerd en zal, indien nodig, in het jaarverslag van 2022 worden toegelicht.

Thema's van het jaar

Direct Marketing

Direct marketing is een van de sectoren die in het Strategisch Plan van de GBA als prioriteit zijn aangemerkt. Het belang van de uitdaging is evenredig aan het aantal actoren dat gebruik maakt van de verwerking van persoonsgegevens om dagelijks directmarketingcommunicatie te versturen naar miljoenen mensen in België, die van hun kant hun rechten willen kunnen begrijpen en doeltreffend uitoefenen.

De Eerstelijnsdienst van de GBA werd in de loop van 2021 veel benaderd voor informatieverzoeken, bemiddelingen en klachten over verwerkingen van persoonsgegevens in verband met directmarketingactiviteiten.

In 2021 heeft de GBA [voor het eerst een "data broker" \(of gegevenshandelaar\) bestraft](#). Zij heeft het bedrijf Family Service een boete van 50.000 euro opgelegd. Het bedrijf verdeelt de bij jonge ouders welbekende "roze dozen" die staaltjes, speciale aanbiedingen en informatie voor toekomstige moeders bevatten. Niet alleen hield het bedrijf zich niet aan zijn transparantieplicht door zijn klanten niet op duidelijke en begrijpelijke wijze mee te delen dat hun gegevens aan derden werden verkocht/verhuurd, maar het deelde ook met zakelijke partners, zonder geldige toestemming, gegevens over meer dan 1 miljoen klanten en hun kinderen. Gezien het aantal betrokkenen (ongeveer 21,10% van de Belgische bevolking), de ernst van de inbreuk en de aard van de verwerkte gegevens (met name gegevens over kinderen), besloot de Geschillenkamer van de GBA dat een relatief zware sanctie nodig was. In het kader van die beslissing wees de GBA erop dat het van essentieel belang is dat data brokers, vanwege hun invasieve businessmodel, in volledige transparantie werken, en op zodanige wijze dat de burgers de controle over hun gegevens kunnen behouden.

De Geschillenkamer heeft zich ook uitgesproken in verschillende dossiers betreffende verzoeken van bezwaar tegen directmarketingcommunicatie, waarop bedrijven niet, of minstens niet op afdoende wijze, hadden gereageerd. Dit is bijvoorbeeld het geval in haar beslissingen [19/2021](#), [59/2021](#), [80/2021](#), [81/2021](#), [91/2021](#), [137/2021](#). Zij heeft ook uitspraak gedaan in dossiers die specifiek betrekking hebben op verzoeken betreffende de bron van de gegevens die bij direct marketing worden gebruikt (beslissingen [32/2021](#) en [53/2021](#)).

De GBA heeft in 2021 ook gebruik gemaakt van haar toezichthoudende bevoegdheid door in twee gevallen bedrijven te contacteren die gegevens verwerkten om directmarketingcommunicatie te versturen. In het eerste geval schreef een bedrijf personen aan voor reclamedoeleinden door gebruik te maken van gegevens die bij andere organisaties waren verkregen. De GBA is van deze verwerkingen in kennis gesteld nadat zij meldingen van verschillende burgers had gekregen. Zij heeft daarom een monitoringdossier geopend om meer informatie te krijgen over de manier waarop het bedrijf omging met de persoonsgegevens die het verwerkte.

In het tweede geval heeft de GBA, opnieuw naar aanleiding van meldingen die de Eerstelijnsdienst had ontvangen, een bedrijf onder de loep genomen dat bepaalde organisaties helpt prospects te contacteren. De GBA heeft contact opgenomen met het bedrijf om met name te achterhalen waar het de gegevens vandaan haalde die het in het kader van zijn contactactiviteiten voor marketingdoeleinden gebruikte, en op welke rechtsgrond deze verwerkingen waren gebaseerd.

De GBA heeft ook verschillende bedrijven bevestigd in verband met hun "affiliate marketing"-activiteiten. Affiliate marketing is een vorm van internetmarketing waarbij adverteerders hun partners ("affiliates") belonen voor de gegenereerde verkopen of "leads" die de affiliate heeft aangeleverd. Zo kunnen affiliates een vergoeding krijgen wanneer zij, dankzij hun tussenkomst, ervoor zorgen dat personen zich abonneren op een dienst of een lidmaatschap aangaan. In het bijzonder werden persoonsgegevens verzameld door middel van kennelijk twijfelachtige online wedstrijden.

Als de GBA naar aanleiding van haar contacten met die bedrijven vindt dat zij over ernstige aanwijzingen beschikt voor het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot een inbreuk op de fundamentele beginselen van de bescherming van persoonsgegevens, heeft haar Directiecomité zich het recht voorbehouden een formeel onderzoek tegen de verwerkingsverantwoordelijke in te stellen via haar Inspectiedienst.³

Gevoelige gegevens

Burgers worden steeds vaker geconfronteerd met de verwerking van biometrische gegevens. Overeenkomstig artikel 9.1 AVG zijn biometrische gegevens een bijzondere categorie van persoonsgegevens, die door hun aard bijzonder gevoelig zijn omdat de verwerking ervan significante risico's kan meebrengen voor de grondrechten en de fundamentele vrijheden van personen. Daarom maakte de GBA van biometrische gegevens een prioriteit in haar strategisch plan 2020-2025 en besloot ze een aanbeveling te schrijven.

In deze aanbeveling richt de GBA zich in hoofdzaak op:

- de beginselen betreffende biometrie;
- de relevante beginselen inzake gegevensbescherming;
- de wijze waarop deze beginselen moeten worden toegepast op dergelijke verwerkingen.

De GBA besteedt in haar aanbeveling in het bijzonder aandacht aan de rechtsgrond voor de verwerking van biometrische gegevens. Haar analyse leert dat er een lacune bestaat in het Belgische recht zodanig dat het merendeel van de verwerkingen van biometrische gegevens voor de authenticatie van personen - mits er geen beroep kan worden gedaan op de uitdrukkelijke toestemming -, op heden zonder rechtsgrond is.

DPO

In zijn rol als adviseur op vlak van gegevensbescherming binnen organisaties is de DPO in zekere zin een behoeder van de persoonsgegevens van de burgers op het terrein. Die rol is dus van essentieel belang om te leiden naar een samenleving waarin privacy een realiteit is voor iedereen.

³ De wijze waarop het Directiecomité aanwijzingen van inbreuken in de zin van artikel 63, § 1, 1° WOG vaststelt en behandelt, werd door het in oktober 2022 vernieuwde Directiecomité geëvalueerd en zal, indien nodig, in het jaarverslag van 2022 worden toegelicht.

De DPO is ook een bondgenoot van de GBA. Het is voor de GBA dus van het allergrrootste belang om de DPO te steunen in diens missie, namelijk door hem praktische instrumenten ter beschikking te stellen.

Toolbox

De Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) wil DPO's ondersteunen in het uitvoeren van hun divers takenpakket. Daarom ontwierp de GBA een toolbox met allerlei praktische documenten en 'tools' om niet alleen DPO's, maar ook verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers te helpen in hun weg naar AVG-conformiteit. In 2021 werd deze toolbox aangevuld met een [schema](#) waarbij de verbanden worden gelegd tussen de rechtsgronden en het al dan niet kunnen uitoefenen van de verschillende rechten van betrokkenen. In één oogopslag kan de verwerkingsverantwoordelijke met advies van de DPO daarmee nagaan in welke mate de rechten van betrokkenen dienen te worden gefaciliteerd afhankelijk van de overwogen verwerkingen van persoonsgegevens die altijd gebaseerd moeten zijn op een bepaalde rechtsgrond.

DPO Connect

In 2021 is ook het project DPO-Connect van start gegaan met als partners de VUB en DPO-pro (een Beroepsvereniging van de Data protection Officers). Het digitaal, collaboratief platform DPO-Connect werd ontwikkeld, op punt gesteld en, uiteindelijk, door vertragingen te wijten aan de pandemie, gelanceerd in september 2021. Hoewel, volgens de informatie die aan de GBA verstrekt werd, de intensiteit waarmee het platform wordt gebruikt in 2021 toenam, bleef er ten gevolge van de opgelopen vertragingen onvoldoende tijd over om de werking van het gelanceerde platform ernstig en grondig te evalueren en waar nodig bij te sturen. Met instemming van de Europese Commissie werd, met onveranderd budget, de looptijd van het project daarom met zes maanden verlengd tot 30 juni 2022 (project in afwerking).

Sensibilisering

Kleine en middelgrote ondernemingen

Na de publicatie van de in 2020 ontwikkelde [instrumenten](#) waarmee KMOs makkelijker aan de slag kunnen met de regels van de AVG - zoals de oplossingen voor veel gestelde vragen, de KMO-handleiding alsook de verzameling sjablonen, werd het project BOOST in 2021 succesvol verder gezet met de productie van een reeks hapklare, sensibiliserende videoboodschappen, de ontwikkeling van een online omgeving die aan de hand van een quizformule leert omgaan met de AVG en de organisatie van een uitgebreide en zeer gesmaakte [webinar](#). Voor de organisatie van deze laatste kon de GBA naast haar consortium partners (UNamur, VUB en KU Leuven) ook rekenen op de zeer gewaardeerde medewerking en ondersteuning van het VBO (Verbond van Belgische Ondernemingen), Agoria, UCM (Union des Classes moyennes), UNIZO (Unie van Zelfstandige Ondernemers) en de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO. Mede door deze samenwerking konden we rekenen op de participatie van 735 deelnemers. Project BOOST werd afgesloten met een experiment waarbij het potentieel van een conversational AI (een soort chatbot) werd onderzocht.

Kinderen en jongeren: www.ikbeslis.be

De wereld staat niet stil, maar verandert voortdurend. Dit creëert nieuwe mogelijkheden en uitdagingen. Vandaag nemen technologische ontwikkelingen met en voor de verwerking van persoonsgegevens een belangrijke plaats in, ook in de leefwereld van kinderen en jongeren. 'ik beslis' is dan ook gefundeerd op het idee dat de bescherming van de privacy van onze kinderen en jongeren pas dan kan slagen op voorwaarde dat zij zich bewust zijn van dit belang. Daarom zijn alle activiteiten van 'ik beslis' erop gericht jongeren te tonen hoe ze zich een privacy-vriendelijke attitude eigen kunnen maken. Het centrale informatieproduct van 'ik beslis' is haar website www.ikbeslis.be. Deze website bevat informatie rond de bescherming van persoonsgegevens op maat van verschillende doelgroepen: jongeren, ouders en leerkrachten. Samen met Gustave de Egel, ontdekken jongeren er hoe ze hun hun persoonsgegevens beter kunnen beschermen.

2021 bleek helaas niet het jaar van de herovering van de vrijheid. Ik beslis heeft daarom ingezet op een thema waarrond naar aanleiding van de coronacrisis er vanuit het onderwijsveld, maar ook van ouders en leerlingen zelf heel wat vragen werden gesteld: afstandsonderwijs. Bij afstandsonderwijs worden vaak e-learningplatformen gebruikt en worden heel wat leerlingen via software gecontroleerd op spieken tijdens het afleggen van online toetsen of examens.

E-learning is een koepelterm voor elk elektronisch programma of technologisch hulpmiddel dat gebruikt wordt om onderwijsactiviteiten te ondersteunen of toestaat om te communiceren tussen leerkracht en leerlingen of leerkrachten onderling. Hier kunnen verschillende tools onder vallen, gaande van platformen om schoolmateriaal te raadplegen en testen af te nemen (elektronische leeromgevingen zoals bijvoorbeeld Smartschool, Moodle, etc.), tot programma's die het mogelijk maken om op een interactieve manier te communiceren (bijvoorbeeld Microsoft Teams, Google Edu, maar ook PollEverywhere, Kahoot!, etc.). Het gebruik van tablets of pc's in de klas waar leerlingen oefeningen op kunnen maken of educatieve spelletjes kunnen spelen valt ook onder het begrip 'e-learning'. E-learningplatformen staan vaak toe om een 'virtuele klas' te creëren waar leerkrachten studiemateriaal kunnen verdelen, toetsen kunnen afnemen en ze kunnen communiceren met hun leerlingen. Naast de vele voordelen die e-learning kent, zijn er ook risico's verbonden aan het gebruik van deze tools. Om deze risico's te kunnen beperken heeft "ik beslis" via een thematekst op haar website aandachtspunten voor scholen bij het gebruik van dergelijke e-learningplatformen geformuleerd. Voor de doelgroep jongeren (leerlingen) heeft "ik beslis" eveneens een themapagina op haar website gecreëerd waarin op maat van jongeren wordt uitgelegd hoe hun school hun privacy moet garanderen wanneer e-learningplatformen worden gebruikt.

Het online toezicht op toetsen en examens wordt ook wel "online proctoring" genoemd. Bij "online proctoring" maakt de leerling thuis een examen. Ondertussen controleert een softwareprogramma of een leerling niet spiekt tijdens het examenmoment. Er zijn verschillende manieren van "online proctoring". Zo is het mogelijk om als leerkracht mee te kijken via de webcam van de leerling wanneer deze het examen maakt. Dit kan zowel tijdens het maken van het examen zelf als achteraf door het bekijken van een opname. Een andere manier van "online proctoring" is het meekijken op het computerscherm. Zo wordt er gecontroleerd welke muisbewegingen de leerling maakt en welke bestanden hij of zij opent. Ten slotte

bestaan er ook programma's die het mogelijk maken om beelden te laten analyseren. Dit kan door een externe firma buiten de onderwijsinstellingen of op een geautomatiseerde manier met behulp van een algoritme. "Online proctoring" brengt privacyrisico's met zich mee. Er wordt namelijk meegekeken in de persoonlijke omgeving van de leerling. Omdat deze programma's persoonsgegevens verwerken, moeten scholen rekening houden met de verplichtingen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (ook wel gekend als de GDPR) oplegt. De belangrijkste aandachtspunten hieromtrent heeft ik beslis toegelicht via een themapagina op haar website over proctoring. Ook rond het onderwerp "proctoring" heeft ik beslis op haar website informatie op maat van jongeren voorzien. Jongeren krijgen in eenvoudige taal uitleg over wat hun school wel of niet mag en zelfs uitleg over in welke situaties zij "proctoring" kunnen weigeren.

Hoewel het informeren van jongeren over gegevensbescherming een belangrijke taak van de GBA is, in die mate zelfs dat ze expliciet is opgenomen in bij wetgeving bepaalde GBA-takenpakket (art. 22 §1 3^o WOG en art.57 1. b) AVG), stelt de GBA vast dat het jaar na jaar moeilijker wordt om via ik beslis nieuwe thema's, informatiecampagnes, lesmateriaal, ... te ontwikkelen omwille van het te kort aan werkingsmiddelen. In deze context van behoefte steunt de werking van ik beslis eigenlijk volledig op "vrijwilligers" in de zin dat werkgroep rond ik beslis uit GBA-medewerkers bestaat die taken in verband met ik beslis bovenop hun gewone takenpakket uitvoeren. Geen enkele medewerker heeft immers "ik beslis" als element in het functieprofiel staan naast de opgelegde taken. Dit nijpende tekort aan werkingsmiddelen is nefast omdat onze jongeren kwetsbare betrokkenen en de volwassenen van morgen zijn.

De manier waarop "ik beslis" de voorbije jaren is vormgegeven, heeft voor een enorme impact gezorgd bij deze doelgroep. Zo heeft de GBA via ik beslis verschillende awards gewonnen die aantonen dat het werk van "ik beslis" gewaardeerd wordt. Verder heeft "ik beslis" langs Vlaamse zijde ook het "watwat"- label verkregen, een erkenning dat gegeven wordt aan informatieprojecten met informatie op maat van de leefwereld van jongeren en gebracht in een voor hen toegankelijke en begrijpbare vorm. De website van ik beslis is uitgegroeid tot één van de belangrijkste informatiekanalen van de GBA. Het aantal bezoeken aan de ik beslis-website ligt op bepaalde momenten hoger dan het aantal bezoeken aan de algemene GBA-website. Verder komen er ook bijna dagelijks bestellingen binnen voor les- en informatiemateriaal aangeboden door "ik beslis" (affiches, folders, ...) en vragen verschillende uitgeverijen van schoolboeken de toestemming om bepaalde informatie in hun lesmateriaal te mogen opnemen.

De GBA hoopt dan ook om de komende jaren meer werkingsmiddelen te mogen ontvangen zodat de GBA onze jongeren kan blijven informeren en sensibiliseren over (het belang van) gegevensbescherming.

Het ruime publiek

Communicatie van de Eerstelijnsdienst

Bewust zijn betekent een problematiek begrijpen en de moeilijkheden ervan identificeren. Dit is niet gemakkelijk bij een onderwerp dat zo omvangrijk en gevoelig is als gegevensbescherming. Daarom heeft de Eerstelijnsdienst besloten zijn twee bevoegdheden, die van het behandelen van verzoeken om informatie, bemiddeling en klachten, te combineren met haar bewustmakingsmissie van het belang van gegevensbescherming.

De Eerstelijnsdienst speelt een centrale rol in de GBA en vormt de schakel tussen gegevensbescherming en individuele personen. In 2021 heeft de dienst 1928 klachten, 3735 informatieaanvragen en 116 bemiddelingsverzoeken ontvangen. Achter elk van deze verzoeken gaat een breed scala van doelgroepen schuil, van de burger tot de bedrijfsjurist, van de academische onderzoeker tot de politieke leider.

Activiteiten per directies

Algemeen Secretariaat

Het Algemeen Secretariaat heeft een dubbele rol binnen de GBA. Het voert niet alleen een aantal horizontale ondersteunende taken uit (zoals 1° het beheer van personele middelen, begroting en IT-aanvragen, enz; 2° het beheren van elke juridische aangelegenheid met betrekking tot het beheer en de werking van de GBA; en 3° het beheren van de interne en externe communicatie), maar heeft ook een aantal belangrijke uitvoerende taken, zoals onder meer:

- het toezien op de maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen die een impact hebben op de bescherming van de persoonsgegevens;
- het geven van adviezen in het kader van gegevensbeschermingseffectbeoordelingen aan verwerkingsverantwoordelijken
- het goedkeuren van de gedragscodes (incl. het zorgen voor de accreditatie van een orgaan voor het toezicht op gedragscodes);
- het bevorderen van de invoering van certificeringsmechanismen en het goedkeuren van de criteria voor certificering;
- het goedkeuren van de modelcontractbepalingen en de bindende ondernemingsregels

Voor 2021 zet het Algemeen Secretariaat graag volgende realisaties in de kijker :

Gedragscodes

De GBA heeft in 2021 een gedetailleerd thematisch dossier op haar website gepubliceerd, om beroepsorganisaties en verenigingen zo beter te informeren over (i) de voordelen van het opstellen van een gedragscode; en (ii) de wijze waarop gedragscodes moeten worden ingediend (goedkeuringsvoorwaarden inbegrepen).

De GBA plukte dit jaar de eerste vruchten van deze en andere geleverde inspanningen om het opstellen van nationale en internationale gedragscodes aan te moedigen en te ondersteunen (ODAS1.2 in het [Beheersplan 2021](#)). Op deze manier verkregen zowel verwerkingsverantwoordelijken, verwerkers, als betrokkenen meer duidelijkheid omtrent de manier waarop de AVG wordt toegepast in concrete situaties.

Op [8 april 2021](#) keurde het Algemeen Secretariaat de eerste nationale gedragscode goed. Daarin worden verschillende verplichtingen opgenomen voor notarissen, en verduidelijkt de bepalingen uit de AVG die hen aanbelangen. De Nationale Kamer van Notarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van deze regels.

De GBA toonde zich vervolgens opnieuw een echte pionier. Op [20 mei 2021](#) besliste zij namelijk - als eerste Europese toezichthouder, na een intensieve internationale samenwerking (ODAS5.3 in het [Beheersplan 2021](#)) - om een transnationale gedragscode goed te keuren. De “EU Cloud Gedragscode” zorgt voor een geharmoniseerde interpretatie van de AVG-bepalingen voor de cloud-sector binnen de Europese Unie. De GBA publiceerde diezelfde dag trouwens ook de [accreditatiebeslissing](#), waardoor de organisatie SCOPE Europe als toezichthoudend orgaan de naleving van de gedragscode zal controleren.

De GBA stond de opstellers gedurende de gehele procedure met raad en daad bij (zie ook ODAS4.3 in het [Beheersplan 2021](#)), om zo tot kwaliteitsvolle gedragscodes te komen.

Certificering

De GBA stimuleert de invoering van certificeringsmechanismen voor gegevensbescherming, gegevensbeschermingszegels en- merktekens om aan te tonen dat de verwerkingsactiviteiten van de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerkers in overeenstemming zijn met de AVG.

In België moeten deze certificeringen worden uitgereikt door certificeringsinstanties die zijn geaccrediteerd door de nationale accreditatie-instantie (in België: BELAC) overeenkomstig EN-ISO/IEC 17065 en de aanvullende eisen die zijn vastgesteld door de toezichthoudende autoriteit als bepaald in artikel 43.3 van de AVG.

Daarom heeft de GBA in 2021 aanvullende eisen voor de accreditatie van certificeringsinstanties opgesteld, waarover [advies 35/2021 van de EDPB is uitgebracht](#). Dit advies bevatte een reeks wijzigingsvoorstellen. De GBA heeft het advies van de EDPB positief opgevolgd en vervolgens een gewijzigde versie van haar ontwerp aan de EDPB toegezonden.

Voorts volgt de GBA actief de besprekingen binnen de EDPB over certificeringscriteria en zal zij zo snel mogelijk een procedure invoeren voor de goedkeuring van certificeringscriteria.

Behandeling gegevenslekken

Ook in 2021 was het behandelen van gegevenslekken een belangrijk aandachtspunt voor de GBA. Door de versnelde digitalisering, het ingeburgerd geraken van thuiswerk, onze *online* koopdrift en het zich meer en meer afhandelen van allerlei transacties op het internet, stijgt eveneens de kans op (significante) gegevenslekken. Om daaraan tegemoet te komen, trad de GBA ook meer proactief op, bijvoorbeeld op het vlak van het opsporen van potentieel **niet-gemelde gegevenslekken**. Zo werd uit eigen beweging informatie opgevraagd over [een mogelijk lek](#) bij de Brusselse online reservatietool voor vaccinatie (Bruvax).

Daarenboven droeg de GBA bij aan de [nieuwe Europese praktische richtsnoeren](#) met voorbeelden van gegevenslekken. Deze duidelijke, gerichte en relevante aanbevelingen dienen als referentiemateriaal voor verwerkingsverantwoordelijken en hun functionarissen voor gegevensbescherming. Eveneens werd aandacht besteed aan **mogelijke veiligheidsrisico's** die gegevenslekken kunnen veroorzaken:

- [De GBA waarschuwt voor een veiligheidsrisico in het Log4j-framework](#)
- [De GBA volgt een mogelijk beveiligingslek in de CovidScan-applicatie verder op](#)

Door al deze activiteiten, gaf de GBA uitvoering aan de eerste doelstelling van haar Strategische Plan (“Een verbeterde gegevensbescherming door sensibilisering”) en de vijfde doelstelling (“Een verbeterde gegevensbescherming met GBA als leider/gids en referentiecentrum”).

Internationale doorgiften

Er hebben zich in 2021 verschillende belangrijke ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van internationale gegevensdoorgifte.

Om de verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers in de EU te helpen 1) bepalen of een verwerking een internationale doorgifte vormt en 2) om te komen tot een gemeenschappelijke interpretatie van het begrip internationale doorgifte, heeft de GBA binnen de EDPB bijgedragen aan de publicatie van Richtsnoeren [05/2021](#) "on the Interplay between the application of Article 3 and the provisions on international transfers as per Chapter V of the GDPR".

De GBA heeft bijgedragen aan de [aanbevelingen 01/2020](#) van de EDPB "on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with the EU level of protection of personal data" (aangenomen op 18 juni 2021). Deze aanbevelingen zijn bedoeld om gegevensexporteurs te helpen vaststellen in welke situaties de waarborgen die worden geboden door de doorgifte-instrumenten van artikel 46 van de AVG in het gedrang kunnen komen door het rechtskader of de praktijken van het derde land, en hen helpt te bepalen, welke aanvullende maatregelen zij moeten nemen indien nodig.

De Europese Commissie heeft beslissingen genomen over de toereikendheid van het niveau van gegevensbescherming in [het Verenigd Koninkrijk](#) en de [Republiek Korea](#), waarover de EDPB is geraadpleegd en adviezen heeft uitgebracht.

De Europese Commissie publiceerde ook haar [nieuwe modelcontractbepalingen](#) voor de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen gepubliceerd, zoals bepaald in artikel 46, (2)(c), van de AVG. Deze bijgewerkte modelcontractbepalingen vervangen de oude bepalingen die in het kader van Richtlijn 95/46/EG zijn vastgesteld.

De GBA heeft haar thematische dossier over "[Internationaal gegevensverkeer](#)" op haar website regelmatig bijgewerkt om de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerkers uitgebreid en actuele informatie over dit onderwerp te verstrekken. De GBA heeft de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerkers ook bijgestaan bij de toepassing en goedkeuring van instrumenten voor de doorgifte. In dit kader heeft het Algemeen secretariaat zes bindende bedrijfsvoorschriften goedgekeurd overeenkomstig het in artikel 63 van de AVG bedoelde coherentiemechanisme en nam het een [beslissing tot goedkeuring van een administratieve regeling tussen](#) "Public Company Accounting Oversight Board ("PCOAB") en het "College van Toezicht op de Bedrijfsrevisoren/Collège de Supervision des Réviseurs d'Entreprise" (CTR-CSR) die de doorgifte van persoonsgegevens van de CTR-CSR aan de PCOAB omkadert in overeenstemming met artikel 4(3)(b) van de AVG.

Verwezenlijkingen in cijfers

In 2021 heeft het Algemeen Secretariaat **29 monitoringsdossiers** afgerond. In 2 gevallen werden deze monitoringsdossiers nadien via het directiecomité aan de inspectiedienst van de GBA overgemaakt voor verdere behandeling.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Monitoring	Via directiecomité naar inspectiedienst	2
	Afgesloten na behandeling binnen het Algemeen Secretariaat	27
Totaal		29

In 2021 heeft het Algemeen Secretariaat **20 goedkeuringsdossiers** behandeld. In 13 gevallen werd door het Algemeen Secretariaat een advies of goedkeuring gegeven.

Type dossier	Resultaat	Aantal
BCR (binding corporate rules)	Behandeling stopgezet (door de aanvrager)	1
	Goedgekeurd	9
DPIA (data protection impact assessment)	Advies gegeven	4
	Behandeling stopgezet (door de aanvrager)	2
	Dossier onontvankelijk	2
Gedragcode	Behandeling stopgezet (door de aanvrager)	2
Totaal		20

In 2021 heeft het Algemeen Secretariaat **1756 gegevenslekdoossiers** behandeld. In 2 gevallen werden deze gegevenslekdoossiers nadien via het directiecomité aan de inspectiedienst van de GBA overgemaakt voor verdere behandeling.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Gegevenslek gemeld door de verwerkingsverantwoordelijke	Via directiecomité naar inspectiedienst	1
	Annulering van de melding van het gegevenslek	25
	Geen inbreuken vastgesteld na controle	1729
Gegevenslekdoossier op initiatief van het Algemeen Secretariaat	Via directiecomité naar inspectiedienst	1
Totaal		1756

Eerstelijnsdienst

De Eerstelijnsdienst ontvangt de verzoeken gericht aan de Gegevensbeschermingsautoriteit. De dienst behandelt verzoeken om inlichtingen, en besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de uitoefening van hun rechten door de betrokken personen. Hij bemiddelt, probeert de partijen te verzoenen met het oog op een oplossing die in overeenstemming is met de wet op de gegevensbescherming. Hij ontvangt klachten, onderzoekt de ontvankelijkheid ervan en stelt de klager op de hoogte als ze niet ontvankelijk zijn.

Hij bevordert de gegevensbescherming bij het publiek, waarbij specifieke aandacht wordt besteed aan minderjarigen, en bevordert de bewustwording bij verwerkingsverantwoordelijken en hun verwerkers van hun verplichtingen. Bij een vermoeden van een ernstige inbreuk kan de Eerstelijnsdienst het Directiecomité voorstellen de situatie te beoordelen met het oog op het nemen van bindende maatregelen.

Het verplichte telewerk zal het voordeel hebben gehad dat er sneller is nagedacht over de dematerialisering van alle procedures van de Eerstelijnsdienst. Voortaan hoeven van de aanvragen die de dienst ontvangt, weinig documenten te worden afgedrukt of papieren bestanden worden aangemaakt. Het is niet alleen een tijdsbesparing voor de medewerkers, maar ook een winst voor het milieu en voor de uitgaven van de GBA. Bovendien betekent deze dematerialisering dat de persoon die contact met ons opneemt, binnen kortere tijd een antwoord krijgt. De weinigen die per post contact opnemen met onze dienst, blijven via hetzelfde kanaal antwoord krijgen. In het kader van door de Eerstelijnsdienst ontvangen klachten is het echter vaak nog nodig de dossiers af te drukken, zodat andere diensten, met name de Inspectiedienst en de Geschillenkamer, kennis kunnen nemen van de soms omvangrijke stukken in de dossiers, vermits het computersysteem van de GBA niet geschikt is om dit soort taken te beheren.

Verwezenlijkingen in cijfers

In 2021 heeft de Eerstelijnsdienst **3735 informatiedossiers** afgerond. In 3402 gevallen kreeg de vraagsteller een antwoord. In 214 gevallen was de GBA als instelling onbevoegd of kon er niet geantwoord worden. In 89 gevallen werd de behandeling van het dossier stopgezet (vaak omwille van het feit dat de aanvrager niet meer reageerde op de vraag van de GBA naar extra duiding). 30 dossiers stuurde de Eerstelijnsdienst door naar een andere Federale autoriteit voor gegevensbescherming of naar een andere Europese toezichthouder.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Informatie	Informatie verstrekt	3402
	Onbevoegd (doorverwijzing)/onontvankelijk	214
	Behandeling stopgezet	89
	Overgemaakt naar een andere federale autoriteit voor gegevensbescherming of andere Europese toezichthouder	30
Totaal		3735

De Eerstelijnsdienst behandelde ook **1683 telefonische oproepen** in 2021. Van januari tot juli werden omwille van coronamaatregelen geen telefonische oproepen beantwoord.

In 2021 heeft de GBA **116 bemiddelingsdossiers** afgerond. Daarvan slaagde de bemiddeling dankzij de tussenkomst van de Eerstelijnsdienst 65 keer. In 9 gevallen is de bemiddeling omgezet naar een klacht die werd doorgestuurd naar de Geschillenkamer.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Bemiddeling	Bemiddeling geslaagd	65
	Bemiddeling niet geslaagd	6
	Bemiddeling omgezet naar klacht	9
	Bemiddeling onontvankelijk of behandeling stopgezet	28
	Onbevoegd (doorverwijzing)	4
	Behandeling stopgezet (door de aanvrager)	4
Totaal		116

Een klacht ingediend bij de GBA wordt door de Eerstelijnsdienst geanalyseerd op ontvankelijkheid. 257 van de **1928 ontvangen klachten** in 2021 werden door de Eerstelijnsdienst onontvankelijk verklaard. Enkel de ontvankelijke klachten worden doorgestuurd naar de Geschillenkamer voor verdere behandeling.

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum heeft als opdracht om op eigen initiatief of op verzoek van regeringen of parlementen:

- **adviezen** te verstrekken over alle kwesties in verband met de verwerking van persoonsgegevens (ook in het kader van het opstellen van ontwerpen van normatieve teksten); en
- **aanbevelingen** te doen over sociale, economische en technologische ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de verwerking van persoonsgegevens.

Het Kenniscentrum bestaat uit een directeur en zes externe leden die op basis van hun bijzondere expertise door de Kamer zijn benoemd.

Adviezen

In 2021 ontving het Kenniscentrum 279 adviesaanvragen, bijna de helft meer ten opzichte van 2020. Een ongekend groot aantal adviezen in de geschiedenis van de Autoriteit.

Naast adviezen over maatregelen in verband met de bestrijding van COVID-19 moest het Kenniscentrum zich uitspreken over diverse onderwerpen zoals de bewaring van metadata over telecommunicatie, openbare statistieken of de verruimde toegang tot de bankgegevens van de Belgen. In zijn analyses wijst het Kenniscentrum vaak op het belang van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid bij de verwerking van persoonsgegevens, zoals bedoeld in de Algemene verordening gegevensbescherming.

De [adviezen van het Kenniscentrum](#) zijn beschikbaar op de website van de GBA. Hierna vindt u een overzicht voor het jaar 2021.

Advies 46/2021 over het voorontwerp van decreet van de Federatie Wallonië-Brussel betreffende de tenuitvoerlegging van en de opvolging op het elektronische toezicht

Dit voorontwerp organiseert het beheer van de plaatsingen van mandaten voor elektronisch toezicht door de bevoegde dienst. Dit voorontwerp werd opgesteld naar aanleiding van de communautarisering van deze bevoegdheid en organiseert de inwerkingtreding van de bepalingen (van de wet van 17 mei 2006) betreffende het nieuwe stelsel van elektronisch toezicht voor justitiabelen die zijn veroordeeld tot een of meer vrijheidsstraffen van minder dan drie jaar. Dit ontwerp is een vervolg op het verdwijnen van de (federale) mechanismen die het tot dusver mogelijk hebben gemaakt de plaatsing onder elektronisch toezicht te beheren naar gelang de feitelijke plaatsingsmogelijkheden.

Het ontwerp stelt lijsten van doeleinden, betrokkenen en gegevens op maar legt geen verband met de bedoelde gegevensverwerkingen. Dit maakt het onmogelijk te begrijpen wat er in de praktijk met deze gegevens zal gebeuren, wat theoretisch de deur openzet voor misbruiken, zoals bijvoorbeeld de verwerking van gegevens met betrekking tot de etnische afkomst of de seksuele geaardheid van de betrokken sociale dienstverleners.

De Autoriteit wijst er derhalve op dat het van essentieel belang is om voor elk doel te onderscheiden welke verwerkingen op welke categorie gegevens mogen worden uitgevoerd en door welke verwerkingsverantwoordelijke, zodat de burgers (i) in staat zijn de beoogde gegevensverwerkingen te begrijpen en aldus de voorspelbaarheid van deze verwerkingen te waarborgen, en om (ii) de Autoriteit in staat te stellen de rechtmatigheid en evenredigheid van deze verwerkingen te analyseren.

Advies 184/2021 met betrekking tot een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging

Het ontwerp dat voor advies aan het Kenniscentrum werd voorgelegd, betref de regels voor de uitwisseling van gegevens (met inbegrip van verzoeken om gezamenlijke dreigingsanalyses) tussen het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) en met name zijn ondersteunende diensten (het ministerie van Financiën, het Crisiscentrum, de dienst Erediensten en Vrijzinnigheid van de Federale Overheidsdienst Justitie, ...), in het kader van de bestrijding van extremisme en terrorisme.

Binnen de grenzen van haar bevoegdheid is de Autoriteit van oordeel dat de gegevensverwerking in het kader van het ontwerp een bijzonder ingrijpende aantasting van de rechten en vrijheden van de betrokkenen met zich meebrengt: bijzondere categorieën gegevens worden verwerkt op lange termijn, in een grotendeels geheime context waarin de rechten van de betrokkenen aanzienlijk worden beperkt, met het oog op de opstelling van een dreigingsevaluatie - een profiel - die betrekking kan hebben op de betrokkenen. De evaluatie wordt vervolgens meegedeeld aan andere overheidsinstanties dan de inlichtingendiensten. Indien zij slecht wordt uitgevoerd en/of verkeerd gebruikt, kan deze evaluatie een onherstelbare schending van de rechten en vrijheden van de betrokkenen tot gevolg hebben.

In hoofdzaak is de Autoriteit, met name gelet op de voorgenomen uitbreiding van de opdracht van het OCAD, van mening dat het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om soms onevenredig en soms onvoldoende voorspelbaar, informatie uit te wisselen. In een dergelijk wetsontwerp moet duidelijk worden aangegeven welke essentiële elementen van gegevensverwerking een rol kunnen spelen bij de samenwerking tussen OCAD en zijn ondersteunende diensten, en welke passende waarborgen vereist zijn, met name voor de verwerking van persoonsgegevens in een geheime context waaruit de politieke opvattingen en de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging blijken.

Advies nr. 127/2021 betreffende een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek

In haar advies 127/2021 heeft de Autoriteit vastgesteld dat de wet op de openbare statistiek van 1962 op een aantal punten kan worden verbeterd om ervoor te zorgen dat officiële statistieken duidelijk worden gedefinieerd, dat er passende maatregelen worden genomen om de rechten en vrijheden van de betrokken personen te vrijwaren en de statistische geheimhouding te bewaren. Het gaat met name om volgende punten:

- het ontbreken van een wetgevingskader voor de taken van openbare dienst waarmee het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS of Statbel) is belast, aan te

pakken, teneinde bij te dragen tot een duidelijke, vastberaden en expliciete beschrijving van de doeleinden van de gegevensverwerking die het in deze context verricht;

- vaststelling van de juridische en organisatorische voorwaarden die nodig zijn opdat het NIS zijn rol als verwerkingsverantwoordelijke kan vervullen;
- noodzaak om artikel 2 van deze wet van 1962 in overeenstemming te brengen met de AVG, die het NIS thans toestaat statistieken op vertrouwelijke wijze aan belangstellende overheidsdiensten of -instanties (met uitzondering van de belastingadministratie) mee te delen in een vorm die individuele situaties onthult;
- benadrukking van de verplichting van het NIS om geanonimiseerde gegevens te verwerken voor statistische studiedoelstellingen en deze gegevens beschikbaar te stellen voor wetenschappelijk onderzoek, wanneer dergelijke gegevens volstaan;
- toevoeging van waarborgen in de wet van 1962 met betrekking tot het gebruik van pseudonimiseringsleutels die toelaten de identiteit van de personen over wie het NIS informatie verwerkt, te achterhalen;
- preciseren in de wet van 1962 dat het NIS uitsluitend voor statistische doeleinden gepseudonimiseerde studiegegevens ter beschikking mag stellen van federale overheidsdiensten of instellingen van algemeen belang die van de staat afhangen, ministeriële departementen van gefedereerde entiteiten en provinciale en gemeentelijke administraties en dat de genoemde instanties onderworpen zijn aan de naleving van de beginselen van de openbare statistiek die zijn neergelegd in artikel 1bis van de wet van 1962 (beginsel van rechtmatigheid en billijkheid, beginsel van doelbinding, evenredigheidsbeginsel, beginsel van onpartijdigheid, objectiviteit en professionele onafhankelijkheid);
- beter toezicht op de toegang tot NIS-gegevens voor wetenschappelijke onderzoeksdooelstellingen door te bepalen dat die toegang alleen mag worden verleend aan erkende onderzoeksentiteiten, en de vaststelling, bij wet- of regelgeving, van de criteria op basis waarvan die erkenning kan plaatsvinden;
- vaststelling van onevenredigheid van een ontwerpbevestiging van de wet van 1962 die het NIS toestaat alle gegevens die het verzamelt met het oog op statistische studie of wetenschappelijk onderzoek onbeperkt te bewaren;
- verplichting voor het NIS om vóór het vrijgeven van gepseudonimiseerde gegevens na te gaan of de betrokkenen over wie informatie wordt vrijgegeven, redelijkerwijs alleen opnieuw kunnen worden geïdentificeerd aan de hand van de pseudonimiseringsleutel;
- handhaving van wettelijke bepalingen ter bescherming van personen die geweigerd hebben te reageren op statistische enquêtes ;
- aanpassing van de wet van 1962, zodat de functionaris voor gegevensbescherming van het NIS geen taken krijgt die hem of haar in een belangenconflict brengen met zijn taken in het kader van de AVG.

Advies 108/2021 over een voorontwerp van wet betreffende het verzamelen en het bewaren van de identificatie-, verkeers- en locatiegegevens in de sector van de elektronische communicatie en de toegang daartoe voor de autoriteiten

De GBA werd verzocht advies uit te brengen over het wetsontwerp betreffende het verzamelen en bewaren van identificatie-, verkeers- en locatiegegevens in de sector elektronische communicatie en betreffende de toegang tot die gegevens door de autoriteiten. Het voorontwerp van wet beoogt tegemoet te komen aan de vernietiging door het Grondwettelijk Hof (GwH) van de *wet van 29 mei 2016 betreffende het verzamelen en het bewaren van de gegevens in de sector van de elektronische*

communicatie. De wet van 29 mei 2016 werd vernietigd omdat die in beginsel was gebaseerd op een veralgemeende en ongedifferentieerde verplichting om verkeers- en locatiegegevens van gebruikers van elektronische communicatiemiddelen te bewaren, en het GwH, in navolging van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HJEU), van mening is dat de verplichting om elektronische-communicatiegegevens te bewaren de uitzondering moet zijn, en niet de regel.

Het wetsontwerp beoogt de invoering van een systeem voor de bewaring van communicatiemetadata dat voldoet aan de door het Europees recht gestelde eisen. Maar in haar advies merkte de GBA echter op dat het wetsontwerp niet echt de perspectiefwijziging aanbrengt die het HvJEU en het GwH eisen. Het voorontwerp van wet is immers voornemens nieuwe maatregelen op te leggen voor de bewaring van verkeers- en locatiegegevens, hetgeen zou kunnen leiden tot de feitelijke herinvoering van veralgemeende en ongedifferentieerde verplichtingen inzake gegevensbewaring, terwijl tegelijkertijd de mogelijkheden voor toegang tot dergelijke gegevens worden uitgebreid. De GBA drong er in haar advies op aan dat het wetsontwerp grondig zou worden herzien om te voldoen aan alle vereisten die het HvJEU en het GwH opleggen. Een nieuwe nietigverklaring van de wet door het GwH zou het vertrouwen van de burgers in de democratische instellingen kunnen ondermijnen.

Overigens heeft de GBA in haar advies met bezorgdheid opgemerkt dat het wetsontwerp voorziet in de verplichting voor exploitanten die een encryptiesysteem opzetten, om wettelijke interceptiemaatregelen mogelijk te maken. De GBA herinnerde eraan dat sinds de jaren negentig er in de wetenschappelijke gemeenschap een consensus bestaat dat het inbouwen van "achterdeurtjes" ("backdoors") in versleutelingssystemen meer risico's inhoudt voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokken personen en voor de belangen van de staten dan dat het voordelen oplevert voor de bestrijding van zware criminaliteit. De GBA is ook bezorgd over de invoering van een gegevensverzamelingsplicht door diensten, zoals de versleutelde berichtendiensten, die tot dusver om legitieme veiligheids- en privacyredenen hebben vermeden om dergelijke gegevens te verzamelen.

Advies 186/2021 over een kilometerheffing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De Autoriteit bracht op 8 oktober 2021 een advies over een voorontwerp van ordonnantie van de Brusselse regering tot invoering van een belasting ter bestrijding van de verkeerscongestie. Dit voorontwerp beoogt de invoering van een kilometerheffing die het reële gebruik van het Brusselse wegennet weerspiegelt met de bedoeling files te bestrijden.

Het advies bleef beperkt tot een analyse van de noodzaak en de evenredigheid van het belastingstelsel: Een herziening van de bepalingen van het ontwerp leek voorbarig, gezien het onevenredige karakter van het beoogde systeem.

In dit verband heeft het Kenniscentrum met name :

- vastgesteld dat de invoering van een dergelijke belasting op zich onevenredig is gezien de buitensporige fijnmazigheid die voor de berekening van deze belasting is voorzien, maar ook dat de uitvoering van een dergelijk belastingstelsel onevenredig is gezien de bijzonder ingrijpende maatregelen die een dergelijke uitvoering met zich meebrengt (registratie van de ritten en mededeling van de desbetreffende gegevens aan de belastingadministratie);

■ vastgesteld dat het beoogde systeem onevenredig is ten aanzien van de volgende 5 elementen (i) het voorgestelde alternatief tussen de kilometerheffing en de forfaitaire belasting ; (ii) de zeer persoonlijke aard van de ritgegevens; (iii) de zeer indringende aard van het registreren van ritten met behulp van boordapparatuur, ook wanneer de boordapparatuur een smartphoneapplicatie is; (iv) de moeilijkheid om de berekening van de variabele belasting ernstig en redelijk aan te vechten en (v) de bewaartermijnen van de geregistreerde gegevens.

In deze omstandigheden was de Autoriteit van oordeel dat het ongemak dat wordt veroorzaakt door de gegevensverwerkingen die door het geplande systeem zouden worden gegenereerd, niet in verhouding staan tot deze doelstelling.

Advies 249/2021 over "Uber taxidiensten"

Op 23 december 2021 heeft het Kenniscentrum van de GBA in het kader van de spoedprocedure (termijn van 15 dagen) een advies uitgebracht over een voorontwerp van ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende taxidiensten en evenementiële personenvervoerdiensten. Dit voorontwerp strekt tot intrekking van de verordening van 27 april 1995 die deze sector regelt, en tot instelling van een nieuw juridisch kader voor de verschillende actoren in de sector (exploitanten van taxidiensten, chauffeurs, platformbeheerders en exploitanten van evenementiële personenvervoerdiensten), dat is aangepast aan de huidige digitale wereld. Met dit voorontwerp wordt met name beoogd één gemeenschappelijke status in te voeren voor " klassieke taxi's" en " straat-taxi's" die gebruik maken van boekingplatforms, zoals Uber.

De GBA herinnerde er met name aan dat het voorontwerp de verwerking van gevoelige gegevens in de zin van de AVG behelst, d.w.z. gegevens in verband met strafrechtelijke veroordelingen betreffende inbreuken op de zedelijkheidsvoorwaarden. Om te voorkomen dat dergelijke irrelevante en buitensporige gegevens worden verzameld, beval zij aan een uitputtende lijst op te stellen van veroordelingen die worden geacht niet te voldoen aan de zedelijkheidsvoorwaarden voor het behoorlijk verrichten van taxidiensten en/of die iemand rechtmatig zouden beletten een taxibedrijf te exploiteren of een boekingplatform te beheren.

De GBA was met name van oordeel dat in het voorontwerp duidelijk moet worden aangegeven voor welke doeleinden exploitanten van taxidiensten, platformbeheerders en exploitanten van evenementiële personenvervoerdiensten met elkaar moeten communiceren en Brussel Mobiliteit toegang moeten geven tot bepaalde gegevens over chauffeurs en hun ritten. Voorts beval zij de auteur van het voorontwerp aan om de noodzaak en de evenredigheid van de totstandbrenging van dergelijke communicatie en toegang voor administratieve beheers- en controledoeleinden nauwgezet te beoordelen.

[Advies betreffende de regels ter vergemakkelijking van het gebruik van financiële en andere informatie voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken of vervolgen van bepaalde strafbare feiten.](#)

De Autoriteit bracht in 2021 een advies uit omtrent een voorontwerp van wet tot omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1153 tot vaststelling van regels ter

vergemakkelijking van het gebruik van financiële en andere informatie voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken of vervolgen van bepaalde strafbare feiten.

De Autoriteit herhaalde hierin haar reeds eerder geuite kritiek op de overmatig uitgebreide mededelingsplicht aan het CAP (Centraal AanspreekPunt van financiële rekeningen en contracten van de Nationale Bank van België), waarin nu ook de saldi van bank- en betaalrekeningen en periodieke geglobaliseerde bedragen van financiële contracten worden geregistreerd. Ingevolge het voor advies voorgelegde voorontwerp van wet worden deze bedragen nu bovendien toegankelijk voor het Belgische COIV (Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en Verbeurdverklaring) evenals voor diens Europese homologen, wat verder gaat dan de informatie-uitwisseling zoals deze door de Europese Richtlijn terzake wordt voorgeschreven. De uitgebreide mededelingsplicht en de toegang tot het CAP zijn in 2021 in verschillende adviezen behandeld, met name in advies [214/2021](#), dat hier wordt besproken, maar ook in de adviezen [80/2021](#), [87/2021](#) en [14/2021](#).

Advies m.b.t. diverse bepalingen gezondheid

De GBA werd om advies gevraagd omtrent een 30-tal artikelen aangaande 9 onderscheiden onderwerpen, uit een voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake gezondheid. Naast een aantal punctuele opmerkingen en aandachtspunten, vertoonden vooral het multidisciplinair patiëntendossier en (in iets mindere mate) de unieke centrale voorschriftendatabank meer fundamentele problemen op het vlak van transparantie en voorzienbaarheid van het wettelijk kader. Omtrent de voorschriftendatabank liet de GBA zich overigens reeds eerder kritisch uit in advies nr. 23/2021, waarvan de opmerkingen slechts gedeeltelijk in aanmerking werden genomen.

Het multidisciplinair patiëntendossier, dat een zeer uitgebreide verwerking van de meest gevoelige en intieme (gezondheids-)informatie (zowel fysiek, psychisch, cognitief, gedragsmatig, ...) introduceert van uitermate kwetsbare patiënten, roept ernstige vragen op.

Vooreerst schiet het voorontwerp hier schromelijk tekort in een duidelijke afbakening van de essentiële verwerkingselementen (doeleinde, gegevens, betrokkenen, bewaartermijn, verwerkingsverantwoordelijke en derde-ontvangers). Dit maakt het onmogelijk om in te schatten of de invoering van een dergelijk multidisciplinair patiëntendossier wel een noodzakelijke (beantwoordend aan een reële maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving) en proportionele maatregel betreft.

Voorts holt het voorontwerp met de introductie van dit multidisciplinair patiëntendossier de controle/zeggenschap van patiënten over het delen van hun gezondheidsgegevens - zoals voorzien in afdeling 12 van de van 22 april 2019 inzake de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg voor het 'gewone' patiëntendossier - volledig uit.

Als gegevensbron voor het multidisciplinair patiëntendossier, baart ook de BelRAI-databank de GBA grote zorgen wegens het gebrek aan precieze en degelijke wettelijke omkadering. BelRAI is een multidisciplinair evaluatie-instrument dat volgens bepaalde algoritmes de mogelijke gezondheidsrisico's voor kwetsbare patiënten bepaalt evenals scores op een aantal zorgschalen (zie <https://belrai.org/nl>), en deze informatie samenbrengt in een centrale databank. De GBA herinnerde ter zake ook aan het belang en de noodzaak van het doorvoeren van een DPIA voor elke

grootschalige verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, zoals o.a. gezondheidsgegevens.

Verwezenlijkingen in cijfers

Het Kenniscentrum heeft in 2021 in totaal **249 adviezen** uitgebracht op ontwerpen van normatieve wet- en regelgevende teksten. Er werd ook **1 aanbeveling** inzake biometrische gegevens gepubliceerd.

Type dossier	Resultaat	Aantal
Advies	Status : gepubliceerd	249
Aanbeveling	Status : gepubliceerd	1
Totaal		250

Inspectiedienst

[De wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit](#) (hierna "GBA-wet") omschrijft de Inspectiedienst vrij summier als "het onderzoeksorgaan van de Gegevensbeschermingsautoriteit". Concreet betekent dit dat de Inspectiedienst belast is met het onderzoeken van klachten over en ernstige aanwijzingen van inbreuken op de Europese en Belgische wetgeving inzake persoonsgegevens waaronder de [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#) (hierna "de AVG").

De Inspectiedienst wordt geleid door inspecteur-generaal Peter Van den Eynde en is samengesteld uit inspecteurs. De inspecteurs hebben verschillende profielen (auditors, experts informatieveiligheid en juristen) zodat een multidisciplinaire benadering mogelijk is. Op die manier kunnen zowel technische, organisatorische als juridische aspecten onderzocht worden. Een inspecteur had in 2021 gemiddeld ongeveer 20 dossiers onder zijn beheer. Ten opzichte van vorig jaar blijft dit min of meer stabiel.

De Inspectiedienst oefent op een onafhankelijke, planmatige, professionele, efficiënte en discrete wijze controle activiteiten uit d.m.v. (niet-) periodieke monitoring en thematische inspectieopdrachten op (inter-) nationale verwerkingen in de publieke en private sector gebaseerd op en rekening houdend met de relevante risico's onder de AVG en aanverwante wet- en regelgevingen op de gegevensbescherming (bijv. camerawetgeving).

De Inspectiedienst beschikt over een uitgebreid arsenaal aan onderzoeksmogelijkheden. Om een dossier te onderzoeken kunnen de inspecteur-generaal en de inspecteurs indien zij dat nodig achten conform de GBA-wet:

- personen identificeren;
- personen verhoren;
- een schriftelijke bevraging houden;
- onderzoeken ter plaatse voeren;
- informaticasystemen raadplegen en de gegevens die ze bevatten kopiëren;
- informatie elektronisch raadplegen;
- goederen of informaticasystemen in beslag nemen of verzegelen;
- de identificatie van de abonnee of de gewoonlijke gebruiker van een elektronische communicatiedienst of van het gebruikte elektronisch communicatiemiddel vorderen.

De GBA-wet voorziet verschillende manieren om een dossier te laten opstarten door de Inspectiedienst. Een dossier kan voornamelijk worden opgestart:

- op initiatief van het directiecomité als er ernstige aanwijzingen van een inbreuk zijn, als het nodig is om samen te werken met een buitenlandse gegevensbeschermingsautoriteit, of als er een vraag komt van een rechterlijke instantie of een administratieve toezichthouder;
- op initiatief van de geschillenkamer als er een klacht is waarvoor een onderzoek nodig is, of als een aanvullend onderzoek nodig is;
- op initiatief van de Inspectiedienst zelf als er ernstige aanwijzingen van een inbreuk zijn.

De impact en uitdagingen van de Covid crisis

Net als in 2020 heeft de aanslepende Covid-19 situatie (waarbij overheidsmaatregelen zoals verplicht/sterk aanbevolen telewerk en sociale afstand werden opgelegd ter bestrijding van de Covid-19 pandemie) aanleiding gegeven in 2021 tot het regelmatig bijstellen van de door de Inspectiedienst voorop gestelde doelstellingen. De impact van deze gezondheids crisis is voelbaar voor de Inspectiedienst op verschillende vlakken. Zo lijken de onderzoekshandelingen van een plaatsbezoek en/of verhoor een bijzonder potentieel te hebben qua efficiëntie en snelheid van onderzoek in vergelijking met de klassieke manier van bevraging via het uitsturen van brieven en e-mails.

De bedoeling bestond er in om minstens bovenvermelde 2 onderzoekshandelingen verder te ontwikkelen en ook meer in te zetten. De Covid-19 situatie en de algemene verplichting/sterke aanbeveling tot telewerk heeft hier echter anders over beslist. Een plaatsbezoek en een verhoor (ter plaatse of in de lokalen van de GBA) bleek in deze context niet realistisch, noch voor de inspecteurs, noch voor de betrokken partij(en).

Een dergelijke impact stelde de Inspectiedienst ook vast op haar auditopdrachten. In de vorige jaarverslagen werd reeds duidelijk gemaakt dat er een belangrijk verschil in aanpak is tussen inspectietaken en auditopdrachten (welke helaas nog steeds niet vermeld worden in de GBA-wetgeving, maar wel een belangrijke werklast met zich meebrengen). Gelet op de bedoeling van een auditopdracht is het hier precies een meerwaarde dat bepaalde aspecten van het auditwerk ook effectief fysiek bij de geauditeerde kan gebeuren wat dus in 2021 niet realistisch bleek. In dat kader werden zowel de nationale als de internationale auditopdrachten sterk bemoeilijkt en op een laag pitje geplaatst. In het verleden is immers gebleken dat een loutere schriftelijke en/of virtuele afhandeling van deze audits niet voldoende is om tot een bevredigend resultaat te komen.

Anderzijds is duidelijk gebleken dat alle inspecteurs in 2021 Covid-19 gerelateerde dossiers gekregen hebben. De aandacht voor deze dossiers (in urgentie) zorgde er soms voor dat de Inspectiedienst in 2021 haar prioriteiten en haar objectieven regelmatig diende aan te passen en dat de klassieke thema's pas in tweede instantie konden afgehandeld worden. Gelet op de actualiteitswaarde en de aanzienlijke impact op de persoonsgegevens van vele betrokkenen trachtte de Inspectiedienst immers bij voorrang deze Covid 19 gerelateerde dossiers te verwerken. Een bijkomend nadeel van deze noodzakelijkheid was een oplopende behandelingstermijn van de dossiers voor de inspecteurs. De Inspectiedienst merkt in de omgang met klagers of tegenpartijen dat deze lange(re) doorlooptijd soms frustratie durft uit te lokken. De Inspectiedienst benadrukt dergelijke situaties te willen vermijden, maar geeft aan dat met de beperkte middelen de voorrang in dossiers wordt bepaald onder meer op basis van het maatschappelijk belang en het aantal betrokkenen.

Bepaalde privacyaspecten blijven aandacht vragen

Doorheen de verschillende dossiers was de door de AVG opgelegde transparantieplichting een terugkerend en centraal aandachtspunt in het denkproces van de Inspectiedienst. Verschillende privacyaspecten die centraal staan hebben te maken met één van de kernelementen van de AVG met name transparantie. Dit is één van de beginselen die cruciaal is om betrokkenen controle te geven over hun persoonsgegevens en om een effectieve bescherming van

persoonsgegevens mogelijk te maken. Het doel daarbij is om een zo groot mogelijke vertrouwensomgeving voor gegevensverwerking te creëren voor de betrokkenen.

Het verhogen van dat vertrouwen kan via verschillende manieren bereikt worden. De aanduiding en de positie van de functionaris voor gegevensbescherming, beter bekend als de “DPO” is daar een voorbeeld van. Op basis van dagdagelijkse onderzoeken wordt door de Inspectiedienst, waar nodig ook de rol van de DPO mee bekeken, gelet op zijn sleutelfunctie. Het strategisch plan van de GBA zegt hier bijvoorbeeld over: *“Voor de GBA is de FG [DPO] een bondgenoot, een ambassadeur om de missie van de GBA op het terrein (mee) waar te helpen maken”*.

Uit een groeiend aantal onderzoeken blijkt dat er nog ruimte voor verbetering en verduidelijking nodig is aangezien de DPO vaak onvoldoende ondersteund wordt, niet of laattijdig betrokken wordt en zijn/haar adviezen niet (voldoende) worden gevolgd. Vaak moet worden vastgesteld dat de DPO (om uiteenlopende redenen) niet voldoet aan de vereisten die de AVG oplegt.

Een ander element dat regelmatig in inspectieonderzoeken wordt meegenomen betreft de zogenaamde privacy policies of privacyverklaringen van verwerkingsverantwoordelijken op hun websites. Transparante en volledige privacyverklaringen moeten ertoe bijdragen dat betrokkenen hun rechten kunnen uitoefenen.

Uit onderzoeken is gebleken dat er op dat vlak nog ruimte is voor verbetering aangezien privacyverklaringen regelmatig onvolledig en/of onduidelijk zijn rond het uitvoeren van bepaalde operaties onder verwerkingen (bv. outsourcing van diensten naar landen buiten de Europa die geen adequate privacywetgeving hebben) en daardoor mogelijks verkeerde verwachtingen durven te scheppen bij de betrokkenen.

Ook voor het register van de verwerkingsactiviteiten stelt de Inspectiedienst vast dat of het verstrekken ervan of de onvolledigheid en juistheid van de informatie een knelpunt blijft. De spiegeling tussen de privacyverklaring en het register van de verwerkingsactiviteiten is een belangrijke maatstaf voor de Inspectiedienst en wordt door de verwerkingsverantwoordelijke soms nog teveel als last dan als essentieel werkmiddel gezien.

Direct marketing en alle vaak minder zichtbare operaties die hieraan in de praktijk worden gekoppeld door sommige verwerkingsverantwoordelijken (datahandel, cold calling, retentiemarketing,...) blijven de aandacht van de GBA vragen.

De Inspectiedienst stelt een blijvende toestroom vast aan inkomende klachten over dit thema die er op wijzen dat technieken worden ingezet waardoor het uitoefenen van de rechten van de betrokkenen minder of niet effectief wordt gemaakt door de brede draagwijdte van het recht van bezwaar in de praktijk te beperken (bv. steeds blijven uitschrijven uit nieuwsbrieven met merkbare frustratie van veel klagers). In dat kader is soms de ontransparante manier van werken van enkele tussenpersonen opvallend.

Aandacht voor de interne werking

De Inspectiedienst merkte in 2021 opnieuw dat het overgrote deel van de behandelde dossiers ofwel via de geschillenkamer toekwamen en dit in het kader van de klachtenbehandeling (vraag tot onderzoek of aanvullend onderzoek) of werden aanhangig gemaakt door het directiecomité omdat bepaalde praktijken (die de GBA vooral via de media vernam) aanleiding gaven tot *“ernstige aanwijzingen ... van het*

bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot een inbreuk op de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens, in het kader van deze wet en van de wetten die bepalingen bevatten inzake de bescherming van de verwerking van persoonsgegevens”.

Van beide opties zijn de vragen van de Geschillenkamer het meest voorkomend.

Een steeds terugkerende vaststelling hierbij is dat de Inspectiedienst weinig vrije marge heeft om proactief op te treden en dus uit eigen beweging dossiers kan opstarten. Dit laatste is een element dat zowel de inspecteur-generaal als de inspecteurs zorgen baart. Nochtans heeft de Inspectiedienst al in het verleden duidelijk aangegeven dat ze niet alleen reactief te werk wil gaan, maar ook proactief – een gegeven dat tot op heden onder druk blijft staan.

Het valt daarbij op dat de GBA en bij uitbreiding de Inspectiedienst in 2021 opnieuw niet de kans gekregen hebben om significant te groeien in het kader van haar werklast. Dit noopt de Inspectiedienst om keuzes te maken welke zaken prioriteit krijgen. Aangezien de instroom van dossiers via het directiecomité maar vooral de geschillenkamer groot blijft, merkt de Inspectiedienst op dat een eigen beleid ontwikkelen in 2021 niet evident was en tot op heden onmogelijk bleek. Desondanks bleef de bereidheid van de inspecteurs en het besef bestaan van de meerwaarde om dossiers op eigen initiatief te openen.

Hoe dan ook worden dossiers wel steeds op een kwalitatieve manier behandeld. Er is bovendien geen typisch onderzoek en de behandelingstermijnen lopen uiteen per dossier gelet op de grote variëteit aan thema's en complexiteit. Er is een verschil tussen onderzoeken die sinds de start in 2019 routine zijn geworden (bv. cookie onderzoeken, verificatie van de privacyverklaring,...) en daarom minder tijd vragen dan de nieuwe dossiers waarbij nog expertise moet worden ontwikkeld door de blijvende evolutie van de technologie en marktpraktijk (bv. datahandel, outsourcing, complexere (vaak internationale) verwerkingen waaraan veel partners deelnemen zoals “real time bidding,...”).

In 2021 verliet een inspecteur de dienst, onder meer omdat nog niet iedereen binnen de Inspectiedienst op een structurele manier kon aangetrokken worden. En deze onzekere situatie speelt in een dergelijke beslissing evident mee.

2021 was ook het jaar waarin het Rekenhof een audit verrichtte van de GBA. Eén van de specifieke aanbevelingen van deze audit handelde over de Inspectiedienst. Het Rekenhof gaf als aanbeveling dat de Inspectiedienst een “*charter*” moest uitwerken zodat het grote publiek de dienst beter kon leren kennen.

Voor de inspecteur-generaal en de inspecteurs is het een gegeven dat de Inspectiedienst het minst naar buiten kan komen ten opzichte van de andere diensten binnen de GBA. Zij dient immers rekening te houden met het “*geheim van het onderzoek*” dat werd verankerd in de wetgeving.

Ook op het terrein en bij eerdere contacten van de Inspectiedienst met externen bleek dat het niet altijd duidelijk was voor wat de Inspectiedienst stond. Het spreekwoord “*onbekend is onbemind*” is hier inderdaad toepasselijk.

Om al deze vermelde redenen heeft de Inspectiedienst dan ook in de loop van 2021 gewerkt aan een dergelijk publiek “*charter*”. Dit charter heeft zeker niet de bedoeling om de wetgeving an sich te vervangen. Bovendien mag er ook niet van uitgegaan worden dat dit charter gedetailleerd alle aspecten van een inspectie en van de Inspectiedienst zelf beschrijft. Dit charter wenst wel het grote publiek en iedereen die in aanraking komt met de Inspectiedienst te informeren over het concrete verloop

van een inspectie en de verschillende mogelijke onderzoekshandelingen van de Inspectiedienst, en de verdere gevolgen ervan. Om deze redenen is dit charter in alle transparantie gepubliceerd op de website van de GBA en kan de tekst geraadpleegd worden via: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/charter-van-de-Inspectiedienst.pdf>

Belangrijk om te vermelden is trouwens dat dit charter evolutief van aard is, afhankelijk van onder meer de verdere ontwikkeling van de Inspectiedienst en het gebruik van de verscheidene onderzoeksmogelijkheden. Updates zijn dus ook te verwachten.

Een ander element waar de Inspectiedienst meer wenst op in te zetten is het nemen van voorlopige maatregelen. Gelet op de reeds geciteerde beperkte middelen (budget en personeel) dient de GBA en ook de Inspectiedienst keuzes te maken en is het gevolg vaak dat haar onderzoeken (en de daarop volgende beslissing door de geschillenkamer) langer op zich laten wachten dan gewild. Een interessante onderzoekshandeling die dit nadeel kan overbruggen is het nemen van voorlopige maatregelen in bepaalde uitzonderlijke en gerechtvaardigde omstandigheden.

Deze voorlopige maatregelen creëren echter een bijkomende werkdruk. Mede door dit gegeven en het feit dat de wetgeving stelt dat dergelijke voorlopige maatregelen enkel kunnen *“indien dit noodzakelijk is voor het vermijden van een ernstig, onmiddellijk en moeilijk herstelbaar nadeel”* gaat de Inspectiedienst spaarzaam om met deze mogelijkheid. In 2021 werd opnieuw gebruik gemaakt van deze optie: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/burger/de-gba-schort-de-maatregel-op-waarbij-de-vaccinatiestatus-wordt-gecontroleerd-bij-een-aanwerving-in-een-ziekenhuisnetwerk>. Het was ook de eerste maal dat tegen een voorlopige maatregel beroep werd aangetekend. Aangezien de wetgeving niet volledig duidelijk is rond het juiste procedureverloop was het voor zowel de Inspectiedienst als de geschillenkamer (die het beroep behandelde) een leerschool om hiermee om te gaan. In het concrete geval werd de voorlopige maatregel evenwel bevestigd.

In 2021 werden:

- 131 nieuwe dossiers bij de Inspectiedienst aanhangig gemaakt door de geschillenkamer. Deze dossiers zijn afkomstig van inkomende klachten. Uit de inkomende klachten merken we enkele steeds terugkerende clusters op van onderzoeksthema's met betrekking tot:
 - direct marketing (met in het bijzonder aandacht voor de cookies problematiek);
 - Covid-19 gerelateerde klachten;
 - de werking van steden en gemeenten;
 - het gebruik van camera's en de nieuwe camera wetgeving.
- 6 nieuwe dossiers bij de Inspectiedienst aanhangig gemaakt door het directiecomité, waarbij een meerderheid gegevenslekken betrof maar ook direct marketing en Covid gerelateerde dossiers overgemaakt werden.
- 5 nieuwe dossiers door de Inspectiedienst op eigen initiatief opgestart.

Het betrof onder meer een onderzoek bij een federale overheidsdienst naar een grootschalige gegevensbank en het reeds vermelde Covid gerelateerde dossier van een ziekenhuisnetwerk dat de vaccinatiestatus van sollicitanten wou nagaan.

In 2021 werden voornamelijk nationale dossiers behandeld. Omwille van de Covid-19 pandemie werden onderzoekshandelingen met fysiek contact en reizen opnieuw beperkt waardoor auditactiviteiten tijdelijk “on hold” werden gezet en/of vanop

afstand zo goed als mogelijk afgehandeld. Er werd wel een auditopdracht opgestart welke betrekking heeft op een federale overheidsdienst en zijn data-architectuur in het kader van het Schengen-contentieux en waarbij gestart werd met een bezoek in enkele betrokken datacenters in België.

Daarnaast werden in 2021 ook enkele ad hoc opdrachten uitgevoerd die betrekking hadden op deelname aan internationale werkgroepen m.b.t. verwerkingen voor VIS en Eurodac en het uitwerken van audit en inspectiemethodologieën.

Aan het einde van het onderzoek stelt de betrokken inspecteur in samenspraak met de inspecteur-generaal een verslag op dat bij het dossier wordt gevoegd. In het verslag worden naast de gebruikte onderzoeksmogelijkheden, de vaststellingen van de Inspectiedienst en de beslissing van de inspecteur-generaal vermeld.

De inspecteur-generaal kan rekening houdend met de vermelde vaststellingen één van de volgende beslissingen nemen:

- het dossier overmaken aan de voorzitter van de geschillenkamer;
- het dossier overmaken aan de procureur des Konings wanneer de feiten een strafrechtelijke inbreuk kunnen vormen;
- het dossier seponeren;
- het dossier overmaken aan een gegevensbeschermingsautoriteit van een andere staat.

Onderzoekstechnisch werden in 2021 hoofdzakelijk diverse dossiers gefinaliseerd en overgemaakt aan de geschillenkamer voor verder gevolg. Het resultaat van deze onderzoeken is terug te vinden in de informatie van de werking van de geschillenkamer en op de website van de GBA. Tijdens de inspectiefase geldt immers het geheim van het onderzoek waardoor de Inspectiedienst dus in het algemeen weinig of niet kan communiceren over lopende dossiers.

De Inspectiedienst blijft in de loop van haar bevraging diverse vragen van de betrokken partijen (klagers en advocaten) ontvangen. Deze vragen betreffen de status en/of het verloop van een onderzoek, een vraag om overleg tijdens de duur van het onderzoek, het in vraag stellen van de nochtans in de GBA-wet voorziene mogelijkheid voor de Inspectiedienst om zaken verder te onderzoeken dan is bepaald in de klacht. Herhaaldelijk heeft de Inspectiedienst in antwoord op deze diverse vragen moeten wijzen op artikel 64 van de GBA-wet dat bepaalt dat het inspectieonderzoek geheim is tot het moment van de neerlegging van het verslag van de inspecteur-generaal bij de geschillenkamer. Om bepaalde van deze vragen ook op te vangen werd zoals reeds gemeld werk gemaakt van een publiek charter van de Inspectiedienst.

Verwezenlijkingen in cijfers

De inspectiedienst voert inspecties uit op eigen initiatief, op vraag van de Geschillenkamer of van het directiecomité. Sommige inspecties vereisen een lange uitvoeringstermijn. In 2021 werden **73 inspecties** afgerond. In 4 gevallen besliste de Inspectiedienst om te seponeren.

De Inspectiedienst legde in 2021 ook **1 maal een voorlopige maatregel** op.

Onderstaande kader biedt onder meer een zicht op de instroom van dossiers bij de Inspectiedienst en op de lopende dossiers.

Alle dossiers	Aanhangigmaking			Resultaat			Taal		Samenwerking		
	GK	DIRCO	INS	Afgesloten	Seponering	Lopende	FR	NL	Internationaal	COC	
2018	70	67	2	1	68	29	2	20	50	12	1
2019	86	67	11	8	83	11	3	33	53	13	2
2020	152	127	17	8	113	17	39	74	78	7	0
2021	142	131	6	5	73	4	69	60	82	5	0
Totaal	450	392	36	22	337	61	113	187	263	37	3

Geschillenkamer

De Geschillenkamer in vogelvlucht

De Geschillenkamer (GK) is het administratief geschillenorgaan van de GBA (artikel 32 WOG) en heeft tot taak handhavend op te treden in zaken die aan haar worden voorgelegd, op grond van een klacht van een burger en naar aanleiding van een inspectie op eigen initiatief van de GBA. Ook behandelt de Geschillenkamer zaken die aan de GBA worden voorgelegd door autoriteiten in de EU-lidstaten in het kader van het één-loketmechanisme uit de AVG en waarbij de GBA leidende autoriteit of betrokken autoriteit is. De Geschillenkamer heeft hiertoe een instrumentarium ter beschikking van corrigerende maatregelen en administratieve boetes. De procedure voor de Geschillenkamer vindt plaats met in achtneming van procesrechtelijke beginselen.

De Geschillenkamer bestaat naast de voorzitter uit zes externe leden die op basis van hun bijzondere expertise door de Kamer zijn benoemd.

De Geschillenkamer heeft een unieke structuur die niet bestaat bij de markttoezichthouders in België en evenmin bij de andere privacy-toezichthouders in de EU. Deze structuur is hybride van karakter. De Geschillenkamer is een toezichtsorgaan, maar de procedure is quasi-gerechtigd, onder meer met besluitvorming na uitwisseling van conclusies tussen partijen, en vaak ook na een hoorzitting.

Deze structuur heeft zijn waarde bewezen, vooral door beslissingen die de Geschillenkamer inmiddels heeft genomen en die beschikbaar zijn op de website van de GBA. De procedure maakt het mogelijk onpartijdig te besluiten en rechtswaarborgen in acht te nemen.

Taalbeleid van de Geschillenkamer

Als administratieve overheid wordt de procedure van de Geschillenkamer bepaald door de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Dit betekent dat de wet van 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken niet van toepassing is, aangezien de Geschillenkamer geen officiële rechtbank is.

Artikel 57 van de Wet tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit (WOG) voorziet dat de GBA de taal waarin de procedure gevoerd wordt, hanteert naar gelang van de behoeften die eigen zijn aan de zaak. Vanwege de toepasselijkheid van deze op de GBA toegesneden specifieke bepaling, heeft de Geschillenkamer sinds haar oprichting steeds aangenomen dat zij evenmin onderhevig was aan de wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken (hierna, de 'taalwetten').

De Geschillenkamer buigt zich regelmatig over zaken waarin klager en verweerder in verschillende taalgebieden gevestigd zijn. Omdat de WOG echter een algemene regel weergeeft m.b.t. het taalgebruik, en gelet op het groeiend aantal 'meertalige' dossiers, besloot de Geschillenkamer om een eigen nota te ontwikkelen, die zij sinds januari 2021 hanteert (hierna, 'Nota talenbeleid').

Laagdrempelig klachtenprocedure

Conform de bedoeling van de Europese en de nationale wetgever dient een klachtenprocedure laagdrempelig te zijn. Om een mogelijke taalbelemmering voor de

klager te vermijden, en er van uitgaande dat de klager de taal van zijn taalgebied machtig is, hanteert de Geschillenkamer dus in beginsel de taal van het taalgebied waar de klager gevestigd is of zijn woonplaats heeft. Ingeval de klager zich in het tweetalig gebied Brussel Hoofdstad bevindt, wordt de taal gekozen door de klager (de taal waarin de klacht ingediend wordt).

Echter, indien de verweerder een publieke autoriteit is, zal de procedure gevoerd worden in de taal van het taalgebied waar deze gelegen is. Het Belgisch administratief recht bepaalt immers dat de streektaal de officiële taal van een publieke autoriteit is waarin een burger dient te communiceren met deze autoriteit.

Vastlegging van de proceduretaal en mogelijkheden voor de verweerder

De nota talenbeleid voorziet dat de taal van de procedure wordt vastgesteld en bekendgemaakt aan de partijen in het kader van de uitwisselingen aangaande de procedure. Indien een verweerder bezwaar maakt tegen de vastgestelde proceduretaal, kan er in bepaalde omstandigheden worden afgeweken van de uitgangspunt van het taalgebied van de klager. Mogelijke criteria die een rol spelen in de afweging van de Geschillenkamer op basis van een dergelijk gemotiveerd bezwaar zijn:

- de positie van de verweerder (particulier, klein bedrijf of groot bedrijf, overheid);
- de positie van de klager (heeft klager rechtstreeks belang bij de op te leggen maatregel of niet?);
- misbruik van de optie tot bezwaar om de procedure te verzwaren;
- andere specifieke omstandigheden in de zaak.

In haar [arrest “NDPK” van 7 juli 2021](#) heeft het Marktenhof echter het standpunt ingenomen dat de GBA, als autonome overheidsdienst met rechtspersoonlijkheid waarvan de werkkring het ganse land bestrijkt, onderhevig is aan de artikelen 40 tot 45 van de taalwetten. In principe zijn de partijen dus gerechtigd om zich uit te drukken in de landstaal die zij verkiezen. Het Marktenhof stelt in het bijzonder dat “het onttrekken van de vervolgte partij aan zijn of haar taal, onder meer een schending van de rechten van verdediging *kan* uitmaken”.

Daarnaast stelt het Marktenhof het uitgangspunt van de taal van de klager in vraag, vermits deze *prima facie* geen voldoende objectief criterium zou zijn ter bepaling van de taal van het *onderzoek* en de taal van het *ontwerp van beslissing*.

Knelpunten

Niettegenstaande het feit dat het standpunt ingenomen door het Marktenhof tegenstrijdig is met het oordeel van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht ([VCT](#)), die reeds in haar [Jaarverslag 2018](#) concludeerde dat de GBA niet valt onder de toepassing van de taalwetten, kan er volgens de Geschillenkamer evenmin afstand genomen worden van de taaleenheid van de procedure.

Er kan namelijk maar één officiële proceduretaal per dossier zijn. Niet alleen om de goede werking van de Geschillenkamer te verzekeren, maar ook teneinde het beginsel van procedurebesparing te vrijwaren. Vertalingen brengen vaak hoge kosten met zich mee, en ze zorgen bovendien onvermijdelijk voor een langere afhandelingstermijn van dossiers.

Tevens vereisen de taalwetten geenszins dat administratieve overheden zouden instaan voor de vertaling van stukken die partijen onderling uitwisselen tijdens de procedure. Krachtens de redenering van het Marktenhof zullen partijen zich mogelijks moeten verweren tegen middelen die in een andere landstaal zijn neergelegd. Men kan zich terecht afvragen of een dergelijke procedure de eerbiediging van het recht op verdediging –dat van toepassing op zowel verweerders als klagers– noodzakelijkerwijs ten goede zal komen.

Status quo

Bij ontstentenis van bijkomende duiding of een geschiktere oplossing vanwege de wetgever, dan wel het Marktenhof, hanteert de Geschillenkamer doorgaans de taal van de klacht als uitgangspunt voor haar procedure.

Naargelang de omstandigheden van de zaak kan de Geschillenkamer de partijen evenwel laten concluderen in hun eigen taal, indien zij een afdoende gemotiveerde bezwaar tekenen tegen de proceduretaal, zoals aangekondigd in de uitnodiging om verweermiddelen in te dienen.

De door de partijen voorgelegde stukken worden daarentegen uitsluitend op verzoek van de tegenpartij vertaald, mits voorafgaande instemming van de Geschillenkamer.

Het seponeringsbeleid

De Geschillenkamer beslist over het gevolg van een dossier en is bevoegd om een klacht te seponeren (artikel 95, § 1, 4^o, van de wet tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit). De Geschillenkamer maakte haar seponeringscriteria transparant met de publicatie van haar seponeringsbeleid voor het jaar 2021-2022. Daarin stelt de voorzitter van de Geschillenkamer zijn criteria voor de prioritisering van klachten vast in functie van het efficiënt optreden van de Geschillenkamer. De seponeringen zijn een noodzakelijk beheersinstrument gezien de grote hoeveelheid klachten die de Geschillenkamer ontvangt. Eens de klachten geseponereerd zijn, kunnen deze helpen te bepalen welke onderzoeken uit eigen beweging de Inspectiedienst zal uitvoeren of om in het strategisch plan of beheersplan van de GBA te bepalen welke haar prioriteiten zullen zijn.

De rechtspraak van het Marktenhof

Tegen de beslissingen van de Geschillenkamer van de GBA kan overeenkomstig artikel 108, §2 van de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit (WOG) beroep worden ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel, sectie **Marktenhof**. De GBA publiceert omwille van transparantie alle [door het Marktenhof gewezen arresten](#) op haar website.

In 2021 werden 10 nieuwe beroepen ingesteld tegen beslissingen van de Geschillenkamer. Tevens deed het Marktenhof in 2021 uitspraak in 15 beroepsprocedures, waarbij 12 eindarresten en 3 tussenarresten werden gewezen en waarbij 9 beslissingen – geheel dan wel gedeeltelijk – werden vernietigd.

Het Marktenhof stelt in zijn rechtspraak hoge procedurele eisen aan het functioneren van de Geschillenkamer. In het merendeel van de gevallen werden ook in 2021 vernietigingsarresten gewezen op basis van *procedurele* gronden. Dit was onder

meer het geval in de zaak *Google t. GBA* ([2020/AR/1111](#)). Verder geeft het Hof actief invulling aan procedurele lacunes in de organieke wet (WOG), hetgeen de werking van de Geschillenkamer in sommige gevallen complexer maakt. In dit verband kan in het bijzonder worden verwezen naar de arresten *X. t. GBA* ([2020/AR/1159](#)) en *N.V.D.P.K. t. GBA* ([2021/AR/320](#)). In voormelde arresten legt het Marktenhof bijkomende procedurele vereisten op aan de GBA betreffende de vatting van de Geschillenkamer alsook het taalgebruik tijdens de procedure.

In sommige gevallen stelde het Marktenhof evenwel een eigen inhoudelijke beoordeling in de plaats van deze van de Geschillenkamer. Een illustratie hiervan is het arrest van het Marktenhof van 1 december 2021 in de zaak *FOD Financiën t. GBA* ([2021/AR/1044](#)), waarbij het Hof de naleving van de informatieplicht ex artikelen 12.3 en 12.4 AVG door eerstgenoemde (her)evalueerde. In ditzelfde arrest oordeelde het Hof tevens dat de Geschillenkamer overeenkomstig het zorgvuldigheidsbeginsel voor elke ingediende klacht dient na te gaan welke de werkelijke beweegreden is van de klager en of er geen sprake is van rechtsmisbruik van de klachtenprocedure onder de AVG in hoofde van deze laatste. De GBA stelde in 2021 een voorziening in cassatie in tegen voormeld arrest.

Andere beslissingen van de Geschillenkamer werden in 2021 dan weer integraal gehandhaafd door het Marktenhof. Dit was onder meer het geval voor [beslissing ten gronde 04/2021 van 27 januari 2021](#). Voormelde beslissing had betrekking op de verwerking van persoonsgegevens door het bedrijf Nationale Dienst voor de Promotie van Kinderartikelen (Family Service) in het kader van de algemeen bekende “roze dozen” - geschenkdozen met promotieartikelen - die worden aangeboden aan jonge moeders en waarbij, via een invulkaart, persoonsgegevens van de betrokkene worden verzameld (m.o.o. onder meer doorgifte aan commerciële partners). De Geschillenkamer legde op basis van artikel 83 AVG een administratieve geldboete van 50.000 euro op aan de verwerkingsverantwoordelijke alsook een bevel tot het in overeenstemming brengen van de verwerking. Voormelde sanctie en corrigerende maatregel werden opgelegd wegens het gebrek aan transparante informatieverstrekking omtrent de litigieuze verwerking en betreffende de doorgifte van persoonsgegevens aan commerciële partners (art. 5.1 a) en 13 AVG), de disproportioneel lange bewaartermijn van de verzamelde persoonsgegevens (art. 5.1 c) j° 25 AVG) en het gebrek aan vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige toestemming en bijgevolg rechtmatigheid van de verwerking (art. 6.1 a) AVG). Bij arrest van 7 juli 2021 verklaarde het Marktenhof het ingestelde beroep ontvankelijk doch ongegrond en bevestigde het de beslissing van de Geschillenkamer.

De GBA stelde tegen één van de in 2021 door het Marktenhof gevelde vernietigingsarresten een voorziening in cassatie in.

In 2021 deed het Hof van Cassatie tevens uitspraak in het kader van een door de GBA eerder ingestelde voorziening. Op 7 oktober 2021 [verbrak het Hof](#) meer bepaald het arrest van het Marktenhof waarbij beslissing 06/2019 van de Geschillenkamer werd vernietigd. Voormelde zaak had betrekking op een klacht ingediend door een persoon tegen een onderneming aangezien deze laatste klanten verplichtte hun elektronische identiteitskaart te laten inlezen teneinde een klantenkaart te kunnen verkrijgen en van kortingen te kunnen genieten. Het Hof van Cassatie oordeelde dat de stelling van het Marktenhof volgens dewelke “*er door de klaagster in casu geen e-IDkaart werd aangeboden, er dus geen enkele verwerking van haar gegevens is gebeurd en de eisers derhalve geen daadwerkelijke inbreuk in verband persoonsgegevens [aantoont]*” het vernietigingsarrest niet afdoende naar recht kon verantwoorden. Het Hof van Cassatie bevestigde hiermee dat niet vereist is dat de persoonsgegevens van

een klager daadwerkelijk verwerkt zijn opdat de GBA naar aanleiding van een klacht corrigerende maatregelen of een administratieve geldboete kan opleggen, na de vaststelling dat een praktijk bestaat die aanleiding geeft tot een inbreuk op het beginsel van minimale gegevensverwerking (cf. [arrest randnummer. 6, p. 6](#)).

In het kader van één van de ingestelde beroepen richtte het Marktenhof, op verzoek van de GBA, in 2021 alvorens recht te doen enkele prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie met betrekking tot de interpretatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Het Marktenhof deed zulks meer bepaald in de zaak *Proximus N.V. t. GBA* ([2020/AR/1160](#)), die betrekking heeft op de doorgifte van de persoonsgegevens van abonnees van bepaalde operatoren aan andere aanbieders van telefoongidsen en telefooninlichtingendiensten. Het Hof richtte in dit verband vier prejudiciële aan het Hof van Justitie met betrekking tot de uitlegging van de artikelen 5.2, 17 en 24 AVG en artikel 12.2 van de e-Privacyrichtlijn 2002/58/EG (cf. arrest p. 23-24). Voormelde zaak is momenteel nog hangende voor het Hof van Justitie onder het nummer C-129/21.

In andere gevallen ging het Marktenhof niet in op het verzoek van de GBA tot het stellen van prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie. Dit was onder meer het geval in de zaak *Y. t. GBA* ([2021/AR/576](#)), in het kader waarvan het Marktenhof in zijn arrest van 6 oktober 2021 - zonder voorafgaandelijke consultatie van het Hof van Justitie - concludeerde dat een gesubsidieerde private onderwijsinstelling als "overheid(sinstantie)" dient te worden beschouwd in de zin van artikel 83.7 AVG j° artikel 221 wet 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* en bijgevolg geen administratieve geldboetes kan opgelegd krijgen.

Het één-loketmechanisme (one-stop-shop)

In dossiers die gepaard gaan met grensoverschrijdende gegevensverwerkingen werkt de Geschillenkamer samen met de andere Europese gegevensbeschermingsautoriteiten, zoals geregeld in het "one-stop-shop"-systeem. Er is sprake van grensoverschrijdende verwerkingen wanneer een verwerkingsverantwoordelijke (of verwerker) met vestigingen in verschillende lidstaten van de EU gegevens verwerkt van personen die in verschillende lidstaten wonen, of wanneer de verwerkingsverantwoordelijke slechts in één lidstaat gevestigd is, maar de verwerking in kwestie waarschijnlijk gevolgen heeft voor personen die in verschillende lidstaten wonen.

Het systeem maakt het mogelijk dat iedere burger in zijn taal een klacht kan indienen bij de gegevensbeschermingsautoriteit van zijn land, en dat die autoriteit in de loop van de procedure zijn contactpunt blijft. Dit mechanisme zorgt er ook voor dat iedere verwerkingsverantwoordelijke één gegevensbeschermingsautoriteit als gesprekspartner heeft, met het oog op een doeltreffend toezicht op de naleving van de AVG.

Op basis van de in de AVG gedefinieerde criteria zal in elke zaak die onder het "one-stop-shop"-systeem valt, een Europese autoriteit als "leidende autoriteit" worden aangewezen om een klacht te onderzoeken en een beslissing te nemen. De autoriteit waarbij de klacht is ingediend en de andere belanghebbende autoriteiten behouden een recht van controle, en kunnen bezwaren tegen of opmerkingen maken over het ontwerp van beslissing van de leidende autoriteit, dat hun zal worden voorgelegd. Als de autoriteiten niet tot overeenstemming komen, wordt de discussie voorgelegd aan

het Europees Comité voor gegevensbescherming (EDPB), dat een beslissing over de omstreden punten zal nemen.

De Geschillenkamer heeft in het kader van dit samenwerkingsstelsel verschillende beslissingen genomen op basis van klachten die haar door haar Europese tegenhangers zijn doorgegeven. De meeste van de activiteiten in het kader van de volgende beslissingen hebben in de loop van 2021 plaatsgevonden, maar hebben geleid tot beslissingen die in 2022 zijn voltooid en uitgesproken. De Geschillenkamer heeft onder andere de volgende beslissingen genomen:

- [beslissing 21/2022](#) betreffende het Transparency and Consent Framework van IAB Europe (over reclame op basis van surfgedrag), een proces waaraan 21 andere Europese gegevensbeschermingsautoriteiten hebben deelgenomen, gezien de gevolgen van de betrokken verwerkingen voor de burgers in hun respectieve lidstaten.

- [beslissing 11/2022](#) (over cookies) in het kader waarvan een gemeenschappelijk standpunt werd bereikt, nadat een betrokken autoriteit bezwaren had ingediend.

- [beslissing 13/2022](#) (over online politieke profilering) die ook is genomen na overleg op grond van het Europese samenwerkingsmechanisme.

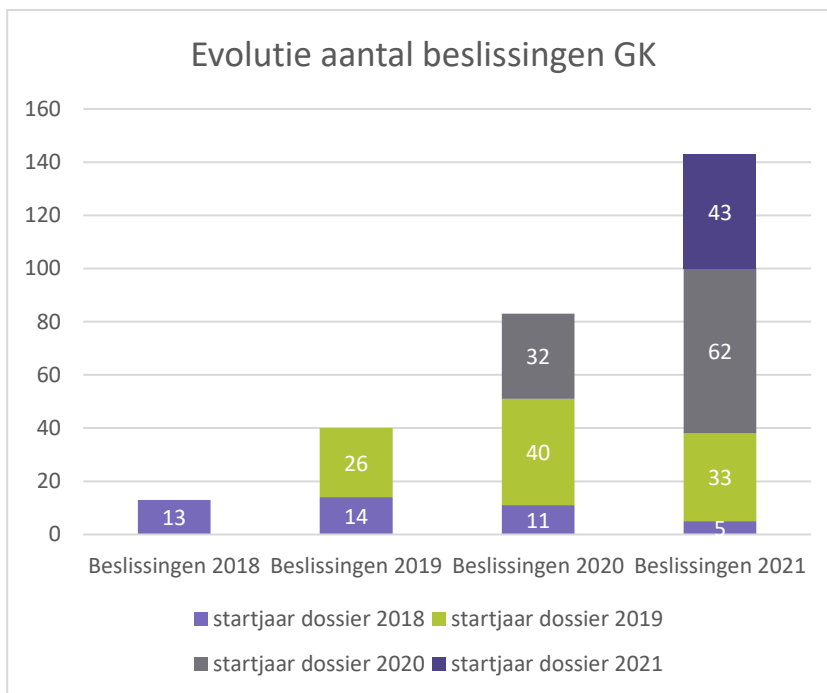
De Geschillenkamer heeft ook klachten doorgegeven die bij de GBA zijn ingediend, maar waarvoor een andere beschermingsautoriteit bevoegd is, op basis van de in de AVG vastgelegde criteria.

Verwezenlijkingen in cijfers

De Geschillenkamer publiceerde **143 beslissingen** in 2021. Onderstaande grafiek geeft duiding bij de lange duur van een procedure en de achterstand dat die met zich meebrengt. Ze geeft het aantal beslissingen per jaar weer met inzicht in het startjaar van de dossiers aan de basis van de beslissingen.

In 140 gevallen kwam de beslissing tot stand op basis van een klacht, 2 maal als gevolg van een controledossier op eigen initiatief en 1 maal als gevolg van een beroep tegen een voorlopige maatregel opgelegd door de Inspectiedienst (de Geschillenkamer is de bij wet aangeduide beroepsinstantie tegen door de Inspectiedienst opgelegde voorlopige maatregelen).

In totaal werd 301 000 € aan boetes opgelegd. Er is 10 keer een Beroep aangetekend bij het Marktenhof tegen een beslissing van de Geschillenkamer.



Naast de eigen beslissingen werkt de Geschillenkamer ook mee aan beslissingen van andere Europese gegevensbeschermingsautoriteiten. Zo werkte de Geschillenkamer in 2021 ook mee aan 27 informatiedossiers en 1186 klachten op internationaal niveau.

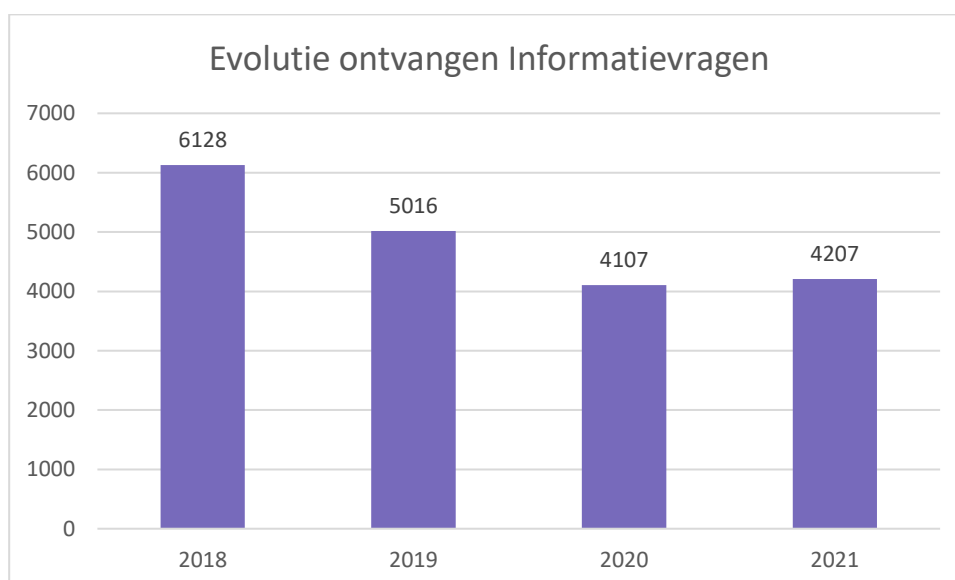
Cijfers van ontvangen/opgestarte dossiers

Er werd een kwaliteitscontrole op de cijfers uitgevoerd waardoor de cijfers verschillend zijn dan de cijfers die in de voorbije jaarverslagen medegedeeld werden omdat er hiervoor een rechtzetting plaatsgevonden heeft.

Informatievragen

In 2021 ontving de GBA **4207 informatievragen**.

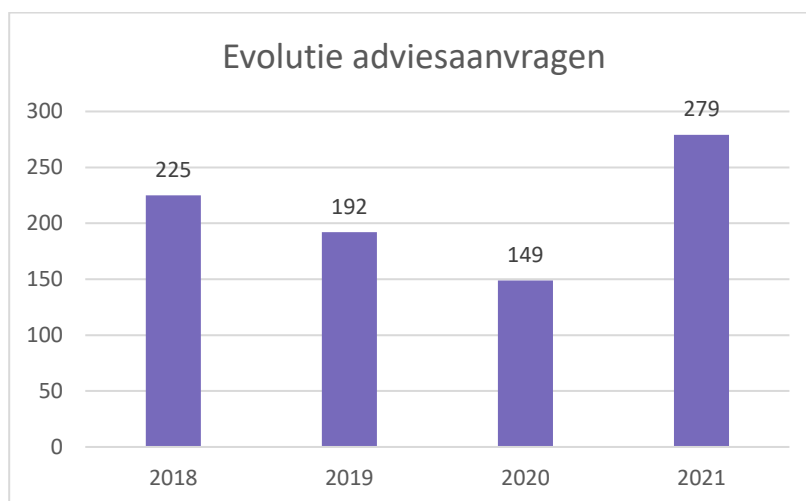
In 20% van de gevallen werd de vraag gesteld in het kader van handelspraktijken (direct marketing, wat zijn mijn rechten als datasubject,...). Verder ging 8% van de vragen over beeldverwerking en camera's. In 6% van de gestelde vragen ging het over privacy binnen de arbeidswereld. 5% van de vragen had betrekking op de verwerking van gezondheidsgegevens.



De GBA ontving eveneens **1683 telefoonoproepen**. Van januari tot juli was de GBA omwille van coronamaatregelen telefonisch niet bereikbaar.

Adviezen

In 2021 ontving de GBA **279 adviesaanvragen** van overheden.

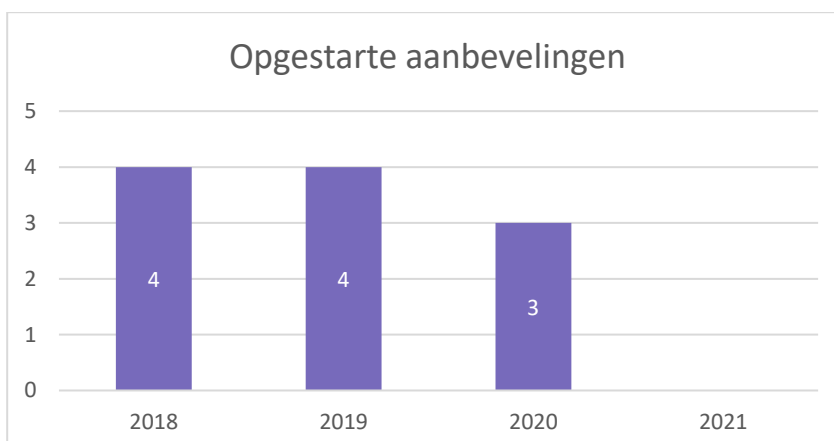


Onderstaande tabel geeft inzicht in de aard van de aanvragende instelling alsook de taal waarin de aanvraag werd gesteld en behandeld.

Adviesaanvragen in 2021				Aantal
<i>per taalrol</i>	FR	NL	DE	Totaal
Federaal - Fédéral	70	72	0	142
Waals Gewest - Région wallonne	60	0	0	60
Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Région de Bruxelles-Capitale	42	8	0	50
Duitstalige Gemeenschap - Communauté germanophone	0	0	12	12
Federatie Wallonië-Brussel - Fédération Wallonie-Bruxelles	9	0	0	9
Vlaamse Overheid - Autorité flamande	0	6	0	6
Totaal per taalrol	181	86	12	279

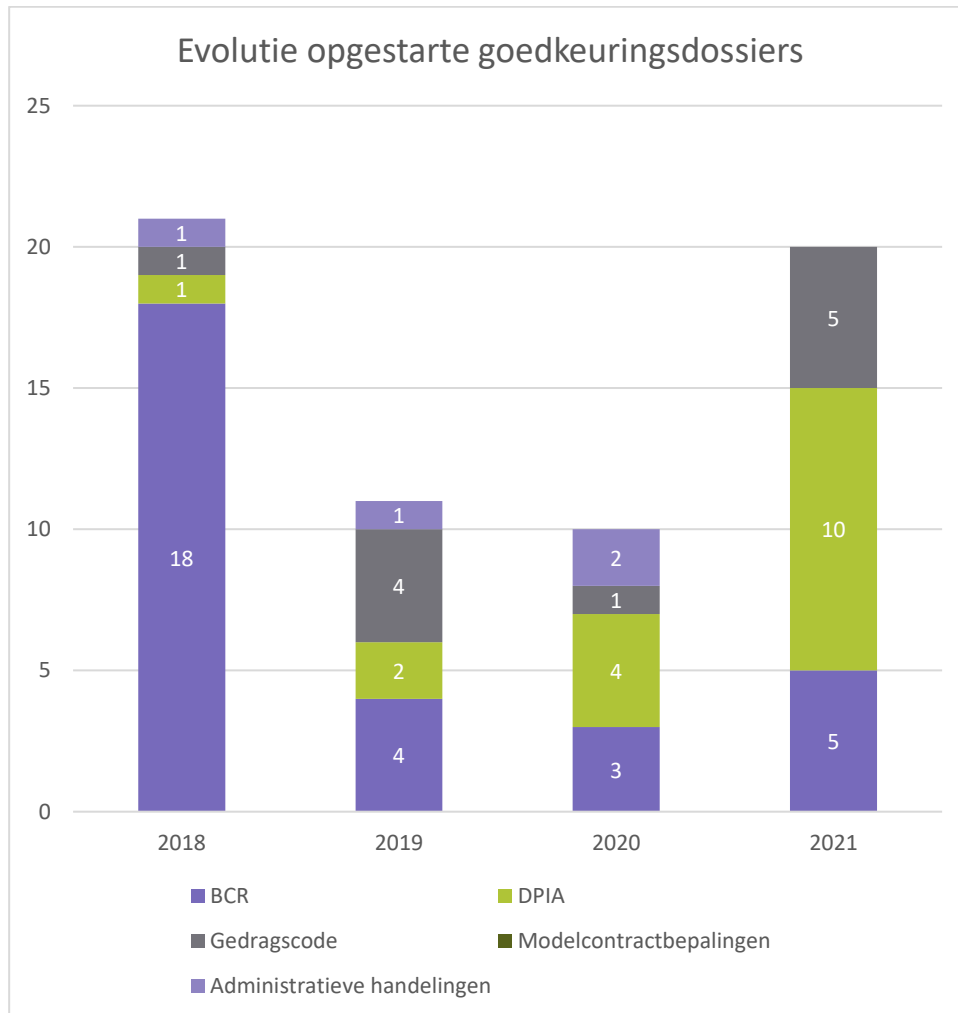
Aanbevelingen

In 2021 werden geen aanbevelingen opgestart



Goedkeuringsdossiers

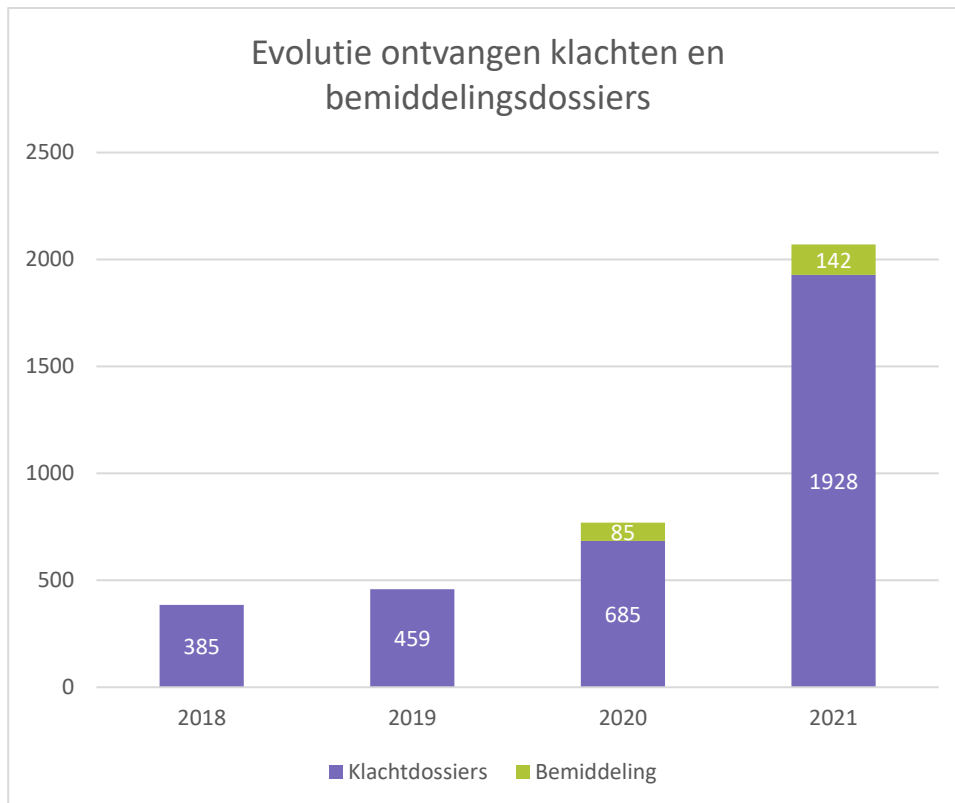
In 2021 ontving de GBA **20 aanvragen** die tot goedkeuringsdossiers hebben geleid.



Mediëren en klachten behandelen

De GBA ontving in 2021 **1928 klachten** en **142 bemiddelingsdossiers**. Het grote verschil met voorgaande jaren is grotendeels te verklaren door een regen aan klachten over 1 specifiek gegevenslek bij het sociale netwerk Facebook (1120 klachten).

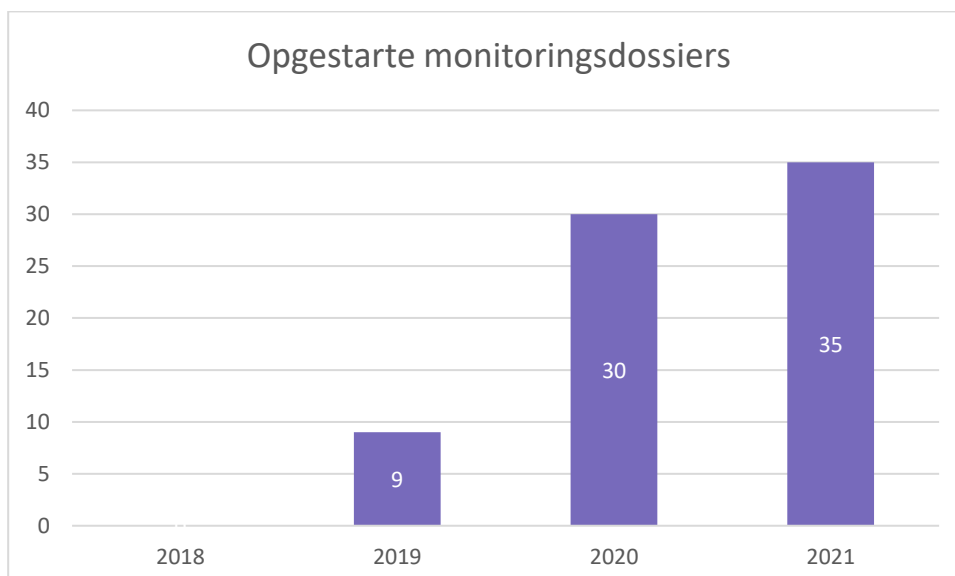
De grote hoeveelheid klachten in verband met Facebook zorgde er ook voor dat 60% van de ingediende klachten betrekking hebben op sociale netwerken. In 12% van de gevallen had de ingediende klacht betrekking op handelspraktijken (direct marketing, inbreuken op rechten als datasubject,...). 4% van de klachten had betrekking op beeldverwerking en camera's.



Duiding bij de grafiek: in 2018 en 2019 werden klacht- en bemiddelingsdossiers nog niet apart geteld.

Monitoren

In 2021 werden **35 monitoringsdossiers** geopend.



Duiding bij de grafiek: dit type dossier bestaat pas sinds 2019.

Toezicht op gegevenslekken

In 2021 ontving de GBA **1432 meldingen van gegevenslekken** en **startte ze zelf ook 3 dossiers** op naar aanleiding van (nog niet) gemelde gegevenslekken met grote maatschappelijke impact.



Onderstaande tabel geeft inzicht in de meest voorkomende oorzaken van de gemelde gegevenslekken. Bijna de helft van de gemelde gegevenslekken werd veroorzaakt door een menselijke vergissing.

Meest voorkomende oorzaken gegevenslekken	Aantal
Menselijke vergissing	48%
Hacking, phishing & malware	26%
Oneigenlijk gebruik toegangsrechten	7%

DPO

De GBA ontving in 2021 **1788 DPO-meldingen** (deze meldingen hebben betrekking op zowel organisaties die voor het eerst een DPO hebben gemeld als meldingen waarbij organisaties eerder gemelde DPO wijzigen). Op 31/12/21 stonden bij de GBA 7041 organisaties met een actieve functionaris voor gegevensbescherming geregistreerd.

Vergelijking 2020-2021

Vergelijking 2020-2021	2020	2021	Vershil
Informatie	4107	4207	+2,43%
Bemiddeling	85	142	+67,06%
Klacht	685	1928	+181,46%
Gegevenslekdoosiers	1054	1435	+36,15%
Monitoring	30	35	+16,67%
Goedkeuringsdoosiers	10	20	+100%
Adviesaanvragen	149	279	+87,25%
Gestarte aanbevelingen	3	0	/